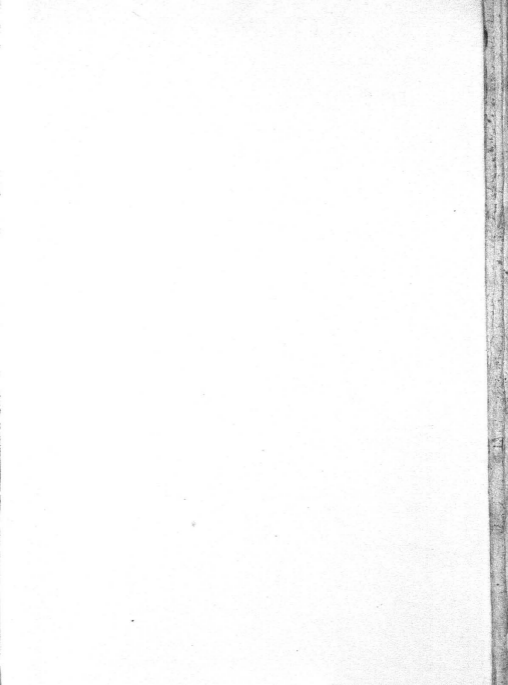

1173.I."Observationes ad
Germanicum linguam facilius
addiscendam per me Iohannem
Ługowski, equitem Polonum, ...
K. 139

N^o Inv. 1173.

№ 29.

des. Museum Lubomirskij
ofiarował Jan Hubra
Miejn'ku 1830 v

Anno 1173

OBSERVATIONES AD GERMANICAM LINGUAM FACILIS AEDI- FICANDAM.

De me Joannem Ingowdy Equite'
Poloni' scriptam sub Nicolao de Va-
lent Ernesto Archiepiscopo Philosophia' Sacra-
larco Praeceptore meo Vigilantissimo
et domestico Germanicae Linguae in-
structione Ingolstadt; Jura
Januarij Incipit 1.173

Anno Domini
1740

Et alia labna lingua, se liber combinet
dogmata qua' legenti facile necessari
patent si debantur qua' d' Et vilij

Errata
Remenda
Cum se
claro.

raphrey instar calami, ^{cul pagelo,}
natalu digna scriplogis ^{libro in callo}
et possessores libe yltus ^{non doctore}
Ecc' h'innata sunt et ^{panca} ^{qucha labij}
^{legu} ^{hoc}

1782. 2. 21. 1782

To the Hon. the Secy of the Navy

London

Dear Sir
I have the honor to receive your letter of the 19th inst. in relation to the purchase of a quantity of powder for the use of the Navy. I have the pleasure to inform you that the powder is now on hand and will be delivered to you as soon as possible.

I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,
John B. ...

Primo males et necessaria in tres
partes distributa in prima parte
agitur de nominu declinatione et
infra videbimus in secundâ de verbo-
rum conjugatione in tertiâ vero de
amborû constructione.

Parte Prima.

De nominu declinatione sequitur
omnibus substantivis in germanico
addendus est sicut articulus in omni
numero si loquimur de articulo det
dicitur si vero per substantiam unquam
dicitur indefinitus ~~et~~ sicut sermo
tunc solum in singulari additur assi-
gnatur itaq; in germanico duplex
articulus. Unus est definitus seu de-
terminatus ut det dicitur dicitur
dicitur est quando non potest dici in latino
aliquis aliqua aliquod alter vero in-
definitus seu ~~est~~ indefinitus sicut
conveniens est quando in latino per-
test dicitur aliquis aliqua aliquod.

Declinatio articuli definitivi cum suffixi
Nominis et adiectivi generis masculini

Numero singulari

Nominativus	Sex gultorum
Genitivus	Sex gultorum
Salvum	Sex gultorum
Accusativus	Sex gultorum
Vocativus	O sex gultorum
Ablativus	Non dem gultorum

Numero plurali

Nominativus	Six gultorum
Genitivus	Sex gultorum
Salvum	Sex gultorum
Accusativus	Six gultorum
Vocativus	O sex gultorum
Ablativus	Non dem gultorum

Declinatio articuli definitivi cum suffixi
Nominis et adiectivi generis feminini

Numero singulari

Nominativus	Sex gultorum
Genitivus	Sex gultorum
Salvum	Sex gultorum
Accusativus	Six gultorum

Nominativo   O du gultu p[ro]p[ri]o
 Ablativo   Non dicitur gultu p[ro]p[ri]o

Numero plurali

Nominativo   Tri gultu p[ro]p[ri]o
 Genitivo   Quatuor gultu p[ro]p[ri]o
 Dativo   Quatuor gultu p[ro]p[ri]o
 Accusativo   Tri gultu p[ro]p[ri]o
 Vocativo   Quatuor gultu p[ro]p[ri]o
 Ablativo   Non dicitur gultu p[ro]p[ri]o
 Declinatio a[n]ticipati definiti cu[m] suo sub-
 iectivo et adiectivo neutri g[ra]di.

Numero singulari

Nominativo   Sub gultu b[ro]t
 Genitivo   Sub gultu b[ro]c
 Dativo   Sub gultu b[ro]t
 Accusativo   Sub gultu b[ro]c
 Vocativo   O du gultu b[ro]t
 Ablativo   Non dicitur gultu b[ro]c

Numero plurali

Nominativo   Tri gultu b[ro]t
 Genitivo   Quatuor gultu b[ro]c
 Dativo   Quatuor gultu b[ro]t
 Accusativo   Tri gultu b[ro]t
 Vocativo   Quatuor gultu b[ro]t

Ablativo Non dicitur ullum brolem
Substantiva cum suis adiectivis articuli
indeterminati masculini sunt numeri
sine alius sic declinatur

Numero singulari

Nominativo non ulla singulari
Genitivo non ulla singulari
Dativo non ulla singulari
Accusativo non ulla singulari
Vocativo non ulla singulari
Ablativo non ulla singulari

Numero plurali Singuli

Nominativo non ulla plurali
Genitivo non ulla plurali
Dativo non ulla plurali
Accusativo non ulla plurali
Vocativo non ulla plurali
Ablativo non ulla plurali

Nata quod si femininum genus et neutrum
declinatur ut supra dictum est minimum
in singulari numero declinatur cum
articulo indefinito si sermo est de
articulo indefinito. In plurali vero
cum articulo definito ut videtur est

in prædichis declarationibus.

7

De significatione et constructione
Præpositivorum.

Quæ apud Germanos accusativum
habent ut versus contra zielden circa
me zumb meis per dures lorenz sin iben
ziff bi auff aliquando significat an
accusativum super supra auff oder iben
sine agere pro zier welenb se ziff
zumb dies in in quantum significat
molu de loco in locu ut proficiscar in
Armbhien ziff zerrajer in Karthron
ad pro in eodem modo ut proficiscar
foratsingam ziff wajer nach Swajing
ziff auff Swajing evga zielden

Nunc vero quæ dative vel genitive
apud hanc ad rem vel me domum
ante zent meis circa vel circiter baj
oder zent evga zent meis circa lorenz
colra anzer fall infra dimos fall infer
evajm oder de et ulter edmandu oc
cigus est de lorenz jagra fall it vor zent
zobuades zordem infra zentem lorenz

Jes ystrum byel sed hoc tantu' miora: 5.
gentino et neutro que fueri potest ut
ambulo in hypocausto Jes ystrum id est pu-
bra non in dno pnbre elgi de ceteris
non

Nunc sequitur de qualitate et signifi-
catione convolutionum ubi dicitur regula
syntacticos comprehendere. Cum ab
do in dno qual dno qual non in
dno dno de elaim elgi canetti quoni-
us licet regit abzol jelaus vel
abson xonson postquam naesclon
xiv qua dno qual dno quod abo quando
xun si xun xonson nam enim
abenim dno ecce dno imo in quis xon
xli xon xuelc xon son quo xon son
qua xon dnores quon dno xonson dnores
deon hui xonson xonson hui xonson
quomodo xiv ut auf abo dnores ois
moxa xon utru' ab his positi se-
cundario significat in germano
ita particula dnores xiv dnores utru'
venerint vel non. Jes xonson est
ab in dnores xon dnores xonson
ut ubi abo xonson xiv quare xon
num dnores xonson quamprimum so balde
quantus

quantus ex quoque tentus o yoss
quatuor in illi tentu o yill
idem tot o illi quosque exi offi qua
in yab huiusmodi talis in aliis
quasi ab eam acsi ab eam in holumis
nisi ex o yill omni no yonahis
pda epae pda fectin nomen alio mltis
nomibis minus vel minus in yill ab
est ex unde yonahis o yoss
quod yagii o yonahis simul al
una in mal odore in hainandor sic
ita o alio sicine mecu procedis yonahis
milt msi alio yonahis o yonahis yonahis
proprie yonahis in yonahis yonahis
yonahis yonahis yonahis yonahis
odore yonahis yonahis yonahis yonahis
odore yonahis yonahis yonahis yonahis
frustra huiusmodi yonahis yonahis
yonahis yonahis yonahis yonahis
yonahis yonahis yonahis yonahis
damaes postea naesi malit perinde alio
yonahis yonahis yonahis yonahis
fac perinde ac silva res ageretur huius
yonahis alio yonahis yonahis yonahis
dore yonahis yonahis yonahis yonahis

his rationibus quod ita, sed quare idem
proximus hoc facere possit conuersione
impellis uel hoc faceret argueretur
dat thum Van uenit huiusmodi duos
dare suu an suu thum anelo nunc iam
uouent inel inuendit inel thum Bon
ferio uel facit inuendit inel thum Bon
quomo suu racton celo suu andro mal
Elio suu thum mal uel ad 20 numeru
aliquomodo racton mactone anlegra
Egror ibidem datur huiusmodi hoc duos
Ita datur daturis uel datur racton
uulgi nullibi inuendit inuendit an
thum anel anel anel anel anel anel
odro uel mactone anel anel anel anel
ualina abro nimirum anel anel anel
ferio anel inuendit anel anel anel anel
abundant anel anel anel anel anel
odro anel balde odro anel anel anel
Satis de his conuersionibus uel alia
progreduamus.

Notandum est quod his omnibus predictis
partibus nominatibus immediate post
ponitur apparte uel occulte circa datas
regulas notandum est praeterea quod omnia
alia ad hoc comparatione uel uel
et participia alia de declinatione uel
quod aliqua substantia uel ad hoc

Sine articulo ponantur. Et adiectiva
illa propterea variant terminationes
et manu clari autem sicut videri
nam vel hinc vel illuc alia quae
quae omnia declinantur sicut articulus
indefinitus nisi in singulari in plurali
vero sicut adiectiva quae in singulari
cum articulo definito posita huc pertinent
Sunt etiam quae particulariter de-
clinantur. Substantiva sunt ut haec
quae sine articulo ponantur ut man-
coll. de vero hoc tamen intelligendo
et propterea locorum nomina ut in his
talibus Castellorum sine articulo ponantur. V.g.
Monasterium omnium non duo die vel
domus vel ab sed absolute. Si vero volo
articulus esse praeponere etiam in nomi-
nibus civilibus et adiectivum formare debet
V.g. domus singularis dicitur et aliam
habent hoc singularis consilia omnium?
Excipiuntur primo nomina aliquorum
locorum appellativa ut talis dicitur talis nomen
notandum est quod si non formaliter fuerit in
adiectivum nomen praeponere civilibus appella-
tium praeponi debet nomen proprio in
suo articulo V.g. talis dicitur talis non
dicitur et in talibus

Excipiunt

Excipientibus vero nomina in latino cum
expresso pronomine posita ut hinc Ciceroni
quod dicitur servatus in Germanico.

Excipientibus vero si contempimus de talibus
loqui volumus sicut hinc Valerianus dicit
Marium.

Quarto ad huc necessario coherentia
inter numero et casu cum suis substantivis
vigi non solum manet ab non vixit man
solum

Constructiones tamen in quibus adiectivum
cum obtinet locum praedicti habent aliquam
peculiaritatem in tractatu enim post verbum
et post substantivum ponitur et quidem
absolute id est sine terminatione vel
definita vel indefinita articulo si dicitur
mus dicitur petrus est solum et non dicitur
petrus est solum vel solum neque dicitur
hoc modo dicitur petrus solum est

Quinto in substantivis coniunctis si
articulus in genitivo ponitur tunc si
genitivus prius ponatur cum articulo
poni debet et sequens substantivum
sine articulo si autem genitivus post-
ponitur utrumque cum articulo ponendum

est ut in exemplo das fatus dno pater
et maris paterque alterum exemplum dno
paterque fatus et mater maris paterque.

Quod vero alterius ad substantivorum deli-
nationem aut constructionem attinet notandum
est quod masculina churentia in genitivo
singulari communiter in s terminantur
genibus et dative singularis multam
feminarum maxime vero degenerant in
libris sequentibus in *gen. s. g. h. n.*

p. de numeris ut calor die facula
securis die facta, alanda die lingua
figula die pferat belula die pinus
copia die sap.

Excipiuntur aliqua femina quae vel
in has predictas literas eorum non
tamen in s terminantur sed ubique con-
dem servantur in omnibus casibus
ut die bux pino, die thay quarella,
die naes, ignorantia die person persona
die romanus plebs vel s publica die
siram pons die lib annos, die res
die fulgur ausibus die rous s iudicia,
die miles lae, die paupana et alia
nomina aliam terminationem vel

Sequentia masculina in dativo quoque
 singulari vel plurali occurrunt
 ut dicitur dicitur homines, dicitur galli dicitur
 dicitur summi dominus dicitur Unus adolescens
 dicitur qui hospes, dicitur sancti cumulis
 dicitur exagon curans, dicitur ad clammum
 dicitur passivus, dicitur moyses valde
 ab moyses sed tunc unum significat
 idem gentilia dicitur sicut franco dicitur
 sicut cap galus dicitur verde sicut,
 dicitur sicut turca dicitur mare philips,
 dicitur sicut sicut, dicitur sicut hagen,
 dicitur sicut sicut, dicitur sicut dicitur
 dicitur dicitur germanus dicitur sicut dicitur
 dicitur 3 In hactenus adverbium dicitur man-

cens.
 Nomen quod in genitivo et
 dativo singulari terminationem non
 habent etiam eandem in accusativo
 singulari admittant ut anna ma-
 sculina primo positum et comparativo
 qua formantur a positivo absolute
 sumptis addendo syllabam in superlati-
 vum addendo s. t. absolute loquendo
 In mutatis mutantur vocales et diphthongi
 positionem ut a in e tanquam in in
 e quod quod in in in in in in in in

vel monitum, eos etiam in plurali vel in coccepto sicuti dicitur in plurali
 et in coccepto habentibus diphthongum aut consonantem in coccepto
 vel monitum, eos etiam in plurali vel in coccepto sicuti dicitur in plurali
 et in coccepto habentibus diphthongum aut consonantem in coccepto

an in ci, Paul, Leibniz etc
 Anadans irregulariter etiam componam
 ma et apud Germanos et sunt huius
 auffs allum byt dux allum byt dux
 dux byt cyll, mufas cu' majten obman
 ten, obmaniten, vici, ipe filius, inuioy
 omnium foalru plurimum hereditatis
 accipiunt. Si quis singulis bonis malis
 aliter bariolam, dat mufas dno orant:
 regis hactenus dno hiberu su' alia
 hiberu quib' altius hiberu etc
 Nominalium pluralis communiter
 est similis nominalium singulari eorum.
 pluralis primo multa in germano singu-
 laris a o, vel d habent sed hae literae
 non sunt ipsa terminales sed ante
 ipsa consonante posita in ultimo loco ha'
 enim mutant a o vel d in diphthongum
 ut in coccepto in a dux past dux, iust dux
 dux, dux etc etc non tamen duxia nomina
 quae in auge penultima litera hae habent vocales
 accipiuntur et de qua augebunt syllaba ut
 in fine vel sunt plerumque feminina cuiusque
 terminalium ut huius in plurali dux
 tubus et sic de ceteris et augebunt etiam
 syllaba in omni masculina et neutra
 quae in dativo singulari syllaba non admiserunt
 coccepto

excepto de nomen homo mater
quod iuxta regula' si habet sua ter
minacione v. g. di nomen.

Idem gentilia qua' subjunctive declinan-
tur. Ex. g. palat' dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur

Qua' autem in se syllabam singulari
desinant in plurali in e vel in cha ter-
minantur. V. g. di dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
manu per omnes casus tam singulari quam
plurali desinent in i & servent exceptis mention
gentilibus et dativis v. g. di dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
Socijuntur quatuor qua' augentur syllaba
& in fine in numero plurali qualia sunt
steraq' neutra maxime qua' in singulari
desinant in has litteras ut in ~~steraq'~~
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
in plurali dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
qua' licet eorum in has litteras tamen
non terminantur in plurali quamvis sint
gen' neutri ut dicitur dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur

De generali usque dicitur potest certa regula
dicitur sicut apud Latinos ut dicitur est

apud diversos Grammaticos Germanica
lingua

Partis Secunda

De Inflectione Verborum

Verborum inflectiones non possunt fieri
nec fieri sine nobis a verborum primo.

Sub sub servandis verbis adius
et mentis valde multis in praeterito
perfecto et plusquam perfecto.

Secundo sub in servandis aliquibus
verbis neutris et omnibus passivis
in eisdem temporibus praeteritis.

Tertio sub in servandis verbis
passivis in omnibus temporibus et
modis eadem futuris actibus et neutris
et deponentibus. plurimum verborum coniun-
gationes viderenda sunt apud plurimum
in quibus omnibus quando cum alio verbo
iunguntur modo supra dicto illud
aliud verbum in participio praeterito poni
debet. ^{ut sub sub} Excipiuntur verba activa in futuro
in quo ponitur infinitivum aliud tempus
praesens ^{ut sub} quando vel praeterito perfectum passivum
plusquam perfectum aut futurum passivum
tunc participium in medio locum obtinere
debet ab alio loquendo. ^{ut sub}

10
y habet quodam et sic de ceteris tem-
poribus passiva vocis duplicem nata
presenti aut futuri habentibus.

De Participio Passivo et sequentes Regulae.

Primo debet verbo presentis finem
tini preponi passiva vocis quod
valeret per omnia tempora et modos
et praeterito et plusquam perfecto activa
voci.

Exceptio una si eadem praedicta tem-
pora in his sequentibus Syllabas aut

literis incipiat. V. g. in g. ti. pe

ti. Emp. et. Ver. Vultus

florus. (ex ista enim incipientia
verba a praedictis literis) nec

Non admittuntur in praeterito et
in omnibus temporibus passivis et
nec postponuntur in indicativo presentis
temporis et praeterito imperfecto et
Imperativo presentis temporis ut
Fus, iugis, inoparigo, exasperantia,
Excludit, vultus, florus, etc.

Voxibus dicitur in eis, Congressus in eis.

Reperitur in fere aliquam verba
incipientia quibusdam subiecto non
admittuntur in praeterito nec post

pe nuntio v'gi. Ses. zumb. zany. amplexor
zumb. inyan. circulaire. zumb. yuban.
Ses. d'ansa. zumb. Curia. n'colo. Ses. zumb.
zumb. Ses. l'ansa. zumb. circumsperas. Ses.
Jorgamus. zumb. e'gia. de. caleris. hoc
verbu' respondit. Ses. ant. zumb.
alys. incipientibus. ab. an. qd. in. presenti.
non. post. ponitur. et. gi. in. preterito. admittit.
zocci. p'unt. bus. Com. posita. quia. non. habent.
pra. posiciones. supra. dictas. pari. em.
modo. non. pra. ponitur. ijs. quidem.
immediat. ante. pra. posiciones. vel.
composiciones. i. g. sed. inter. pra. posiciones.
et. verbu' ip. su. ponitur. nimiru. i. g.
Secundo. debet. legere. vel. in. Et. vel.
in. Eni. in. Et. quido. in. quando. Tanti.
pra. sentis. indicativi. servatur. tam. in.
Imperfecto. quam. in. preterito. perfecto.
Ses. b'z. n'esi. Consilio. in. En. ante.
quando. vel. in. v'ro. qd. tempore. vel.
in. alter. utro. tantu. vocalis. illa. mutab.
qua. habuit. in. pra. senti. Ses. h'is. Ses.
Ses. julyan.

zocci. p'unt. bus. multa. qua. hoc. mutant.
p'f. h'ec. am. m'ul. domianis. in. Et. cocunt. in.
et. nomi. ni. Eni. et. Ses. zay. Ses. io.
Ses. zumb. Ses. Sab. jux. i. b. Ses. p'ra.

Ses sunt ses sub junctis ses 31 11
 Ses sub junctis ses brim ses brim
 Ses sub junctis. Se paucis aliis forte
 ut infra videbitur.

na autem Verba al quomodo Vo-
 calium mutantur sequentibus videri
 poterat. Primo enim hoc Verbis in pra-
 teritis habentibus v. l. sequentia

Ses v. l. Superior

Percutio Ses 5. ay
 Foro Ses 5. ay

Fodio Ses 5. ay
 In imperfecto v. l. in praeterito a.

Sequentia

Dormio Ses 5. ay

Pingo Ses 5. ay

Capio Ses 5. ay

Permulto Ses 5. ay

Quaeo Ses 5. ay

In imperfecto Ses 5. ay praeterito f.

Sequentia

Paro Ses 5. ay in imperfecto

A in praeterito 0

Exgladio Ses 5. ay in imperfecto

O in praeterito 0

Uctisor Ses 5. ay in imperfecto

O In praeterito P.

Legō Jes bñt In temp: A Superf:
Ei: Sequentia.

Legō Jes In In temp: A: In praet:

Videō Jes in In temp: A In
praet: Ei:

Voxo Jes In: 3. In temp: A
In praet: Ei: Commendat In temp:

Alco Jes bñt In In temp: Ei:

oblongor Jes In temp: Ei:

Sequentia.

Tuo Jes In In temp: A In
praet: Ei: In temp: Ei:

Evango Jes bñt.

Valupuro Jes In temp:

Oculo Jes In temp:

Accipio Jes In temp:

Brevi Jes In temp:

Quing. Jes In temp:

Sacri Jes In temp:

Suzo Jes In temp:

Sequentia.

Lurore Jes In temp:

Bibo Jes In temp:

Tudo

Faber. Ses ling

Cogo Ses Cuing odon breswing

Primo Ses string.

Foder. Ses boren in Imperi.

A In pro: 7: In fin: 5:

Cano Ses ling:

Ligo Ses pint

Inuenio Ses pint

Fila duco Ses spin

A Vinco Ses Straz pint.

Sequentia.

Paho Ses laide.

Docereco Ses traib:

Ligno Ses traib

Fines Ses traib:

Riceor Ses gaurin:

Clamo Ses traib:

Comparo Ses traib

Apprehendo. Ses traib an.

Terbo Ses traib.

Abuenit & In pro: et sup:

Moules Ses traib

Frango Ses traib val lacris.

ostendo Ses traib odon zeif

Luceo

Incco des Sejan
Comodo des Lues
Secundo des Sejanus
Sexto des Sejanus
Tercio des Sejanus
Quarto des Sejanus

Sequentia

Faculo des Sejan
Menthor des Lues
Fleelo des Lues
Amulo des Sejanus
Temp: vi prai: a
Decipio des Lues
Fundo des Lues
Porrijo des Lues
Fleo des Lues
Simco des Lues
Induo des Lues

Secundo des Lues
Voco des Lues
Sento des Lues
Lucto des Lues
Nullo des Lues

Soleo sic scribitur prolixius
 Somo sic scribitur secundum
 Fero sic scribitur utraque
 Hico sic scribitur sic scribitur
 Præcipio sic scribitur
 Facio sic scribitur
 Facio sic scribitur
 Goto sic scribitur
 Clamo sic scribitur
 Frigo sic scribitur
 Solgo vel scribitur
 Habeo sic scribitur
 Habeo sic scribitur
 Possum sic scribitur
 Possum sic scribitur
 Volo sic scribitur
 Scimus sic scribitur
 Sic scribitur
 In Infemilino habent has
 terminaciones.

Sequentes:

Respondere sic scribitur
 Adoro sic scribitur
 Infero sic scribitur
 Senes sic scribitur

Reipio des mine an maner an maner
Bafio des mine ab maner ab maner
Agirio des mine ab maner ab maner
Adamo des Romar an maner ab maner
Iurico des mine an maner an maner
Esoro des mine an maner an maner
Obideo des mine an maner an maner
Emendo des mine an maner an maner
Credo des mine an maner an maner
Esoro des mine an maner an maner
Esoro des mine an maner an maner
Com quoro des mine an maner an maner
Latio des mine an maner an maner
Ingilio des mine an maner an maner
Imperio des mine an maner an maner
Esoro des mine an maner an maner
Incanto des mine an maner an maner
Floro des mine an maner an maner
Confido des mine an maner an maner
Defendo des mine an maner an maner
Punio des mine an maner an maner
In floro des mine an maner an maner
Ierobo des mine an maner an maner
Ierobo des mine an maner an maner
Ierobo

Caelo ses crimo miguamby perimpt
 Promille ses sagre em sagre em em sagre
 Caffigo ses castari castari yacastant
 Confentio ses bozilye bozilye
 Acquirio ses realany realany
 Dulso ses thop thopler gollapfe
 Baphso ses thap thaple yelant
 Sermo ses dwin dwinle yelant
 Misericordie ses vobam vobam
 Eros ses ser serle yelant
 Operio ses bodit bodit bodit
 Euro ses yuro yuro yelant
 Salto ses sancto sancto yelant
 Siso ses dunt dunt yelant
 Gratias ses bodit vobam bodit
 Somno ses vobam vobam yelant
 Minor ses bodit bodit yelant
 Simile ses bodit bodit bodit
 Cogito ses bodit bodit yelant
 Sono ses bodit bodit yelant
 Honorio ses bodit bodit yelant
 Pono ses bodit bodit yelant
 Altingo ses bodit bodit yelant
 Cingo ses bodit bodit yelant

Junero los ...
Soma ...
Canto ...
...
Propero ...

Feno ...

Fuso ...

Jo con ...

Comunlo ...

Miseco ...

Mun mudo ...

Stornulo ...

Trucendo ...

Tschardado ...

Seilo ...

Quatro Ses vultuar Ses vulluar 12
Ses subvulluar.

Falcio Ses vultuar Ses vultuar
palcio Ses vultuar palcio Ses subvultuar

Judico Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Humilio Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Placo Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Callojo Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Plamo Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Assenio Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Lecho Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Bungo Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Remijo Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Saldo Ses vultuar Ses vultuar
Ses subvultuar.

Spno. Ses spari Ses pardo Ses Sab
Sus pbrum

Sungeigo. Ses zozofumacs res zov:
brnes Ses Sab naig zozof.

Faburgo. Ses miels Ses amells Ses
Sab yz miells.

Imung. Ses Salbr Ses Salble Ses
Sab yz Salbr.

Laquefario. Ses Suroca Ses Surolets
Ses Sab yz Surolets.

Gemo. Ses Suroca Ses Surolets Ses
Sab yz Surolets.

Neo. Ses Suroca Ses Surolets Ses Sab
yz Surolets.

Suro. Ses Suroca Ses Surolets Ses
Sab yz Surolets.

Aunio. Ses Suroca Ses Surolets
Ses Sab yz Surolets.

Signo. Ses Suroca Ses Surolets
Ses Sab yz Surolets.

olor. Ses Suroca Ses Surolets Ses
Sab yz Surolets.

romo. Ses Suroca Ses Surolets Ses
Sab yz Surolets.

Excojiō des vadiet ges vadiet
Sub vadiet

Excoōm des plūga des plūga
Sub plūga

Obvignō des breiā des breiā
Sub breiā

Passō des zaidō des zaidō
Sub zaidō

Conspicō des zaidō des zaidō
Sub zaidō

Condamno des zaidō des zaidō
Sub zaidō

Promulgo des vadiet des vadiet
Sub vadiet

Explico des lūga des lūga
Sub lūga

Sofoco des vadiet des vadiet
Sub vadiet

Alō des vadiet des vadiet
Sub vadiet

Carō des vadiet des vadiet
Sub vadiet

Passō des lūga des lūga
Sub lūga

Fermo des lūga des lūga
Sub lūga

5
Ses sues suam ses suerant ses
Sub dies amys sues

Si soe de alijs enthan' eccumlibz in pra:
terito

Eximus hactenus de Verbis particula
Sub in praeterito habentibz. Nunc vero
agemus de ijs verbis in praeteritis
bin habentibz. v. sequuntur.

Appareo ses ressequin ses ressequi
ses bin ressequin

Caro ses sespal sespal ses bin
josalum.

Curro ses haur ses haur ses bin
josalum

Cedo ses exines ses exines ses bin
josalum

Cresco ses exare ses exare ses bin
josalum

Curro ses vobum ses vobum ses
bin vobum.

Quaresco ses exquiescunt ses ex
sequunt ses bin exquiescunt

Augio ses plures ses plures ses
bin josalum

Haeco

Adreo des besand des besing des
ben besangent

Inlumescio des je suis il se je suis des
ben je suis alme

Sacco des bij des lay des ben je bym

Liquescio des ex vos sante des ex vos sante
des ben ex vos sante

Manco des pleub des pleub des ben
jubliban

Nabo des suime des sounen des
ben je suime

Pendico des suind des suind des ben
jubandem

Repe des tharis des tharis des
ben je tharis

Sahio des spinge des spinge des ben
je spinge

Scando des stonj des stonj des ben
je stonj

Volc des stij des stij des ben
je stij

Abco des sande d'aytan des sande
d'aytan des ben d'aytan je sande

8
Congelou des ystouren des ystouren
des bin ystouren.

Nebo des furen des furen des bin
furen.

Neuro des Neom des Neom des bin
Neom.

Et des gres des ying des bin
gingem.

No des puds des puds des bin
pudum.

Sedo des usi des usi des bin
usum.

Fluo des flus des flus des
bin ystouren.

Fluo des seim des seim des bin
seimem.

Squilo des seim des seim des bin
seimem,

Curo des curi des curi des bin
curum.

Aburo des bagyns des bagyns
des bin bagyns.

Loco malno des yandrac des yandrac
des bin yandrac.

Beando des baizo auf des baizo auf
des

Les bien ~~guy~~ ~~guy~~

Recedo Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~

Essevero Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~

Incido Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~

Invero Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~

Provido Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~

Advenio Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~

Quo Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~

Revo Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~

Escedo Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~

Migio Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~

Abmulo Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~
Les ~~guy~~ ~~guy~~

Behivo Les ~~guy~~ ~~guy~~ Les ~~guy~~ ~~guy~~

Jes Romple sinnen Gesbin sinnen
Namen

Abelisco ^{Nam} Jes auß dumberanes Ges
Nam auß dumberanes Gesbin ^{Namen}

Bulisco Jes vrpauls Ges vrpauls
Ges bin vrpauls.

Junpenger pally Ges selgans Ges selgans
Ges bin gesollt oder Gab.

Abdormio Ges vrbillig Ges vrbillig
Ges bin vrbillig.

Naseon Ges vrbillig juborn Ges bin
juborn

Fro Ges vrbillig Ges vrbillig Ges bin
juborn.

Monox fest hant fest hant Ges bin
juborn.

Tareon Ges vrbillig Ges vrbillig
Ges bin vrbillig.

Exeeon Ges vrbillig Ges vrbillig
Ges bin vrbillig.

Fil. Exeeon vrbillig vrbillig
juborn

Maveo Ges vrbillig Ges vrbillig
Ges bin vrbillig
juborn

Labor his salta ventibus adire 19
baizmas his bingelalm.

Solator his perzubi his curuzi
his bin zinguzum.

Submergor his vobis his vobis
his bin vobis vobis.

Obis his vobis vobis his vobis
vobis his bin vobis vobis.

De his vero tam posita placet
sequantur natura simplicia. etc.

Pro Coramido naturalis est quod
Germaniam passim sermone comi
muniter non loquuntur. Illi est
per zindt sed tanta ferre per
man quod ita coniugatus ut semper
ista persona singularis eiusdem
temporis accipiat esse actus et
aliqua pro personalis absolute loquendo
et quidem impersonaliter.

Personaliter vero in suber addendo
persona in accusativo et alius nihil
mutando sic alius impersonaliter
man lyt legitur personaliter
man lyt autis legor man lyt hies
rogans

man libelles teneris man sit
is regulur ille. si sic de ceteris
In modis coniugandi vulgariter
traditis pro mo emendanda sunt
verba? persona quando non demon-
strative loquimur et pro duobus lib-
ris sit dicendum et sic de ceteris.

Secundo quod modus Communis
in fluore Germanico Petro Vico
et huiusmodi alijs traditis non
differt ab indicativo acleo pernegus
modus non assignandus est neq;
enim propter salta Communionem addita
et nulla ab hinc malata se indicativo
Communem fieri censendum est.

Pro distinctione canonis aliquid adda.
Tenebilus ergo Communis is qui
modo assignabilis is enim commu-
niter in probatis libris reperitur ger-
manois

Primo quidem notandum dicitur saliter
quod praesens persona Communis
sive differant a praesens persona
indicativa neq; alia secunda persona
neq; etiam secunda ab altera persona

inque quod completis per numerum 20
quatinus, ut dicitur in manu in indicat
vult oblectus fies hinc dicitur et alia
In coniunctio rabinus fies hinc dicitur
liberata dicitur. Et sic de calens
vltimo fluore Germanico reperitur

Paras Tercia

De Homini et Verborum Constructione

Regula Prima

Omne personale verbum simili modi
a preterito vel occulte nominalium ante
vel post se habet secundum morem
dicendi; Si de terminalium subgranium
multum subintellogitur tunc particula
quod ponenda est. Et sic dicitur

- II Quando absolute loquimur vel a pe-
modo aliquando est praesens vel imper-
tunc nominalium et postea verbum
haberi potest patet: si fies ius in
dat. vult si praeterita perfectum plusquam
perfectum aut futurum tunc differentia
sine signa illius temporis post nomi-
natum ab initio italem, ipsa vero dicitur
post omnes casus et adverbium aliqua
ad sunt poni debet. Si vero praesens vel imper-
ad verbum

adverbia Nominalibus tunc differenti
post adverbium poni debet et postea
nominalibus.

III

Excipiuntur interrogaciones in quibus
servatur quarta Regula quando adest
coniunctio parenthesis quales infra
labuntur tunc primo qualem Con-
iunctio deinde Nominalibus postea
alij casus aut adverbia si aliqua adferunt
ultimo autem loco verbum esse cum
differentia vel signo temporis poni
debet.

IV

Ut ante dicitur scilicet tamen tunc sequitur
promissioni intelligentia adhibetur
si aliquot adverbium causa aut aliqua
alia alia constructione cum qua sequens
habet connectionem aliquam proponere
volumus tunc si est perfectus vel imper-
fectus Nominalibus post verbum ipsum
ponitur si autem perfectus est perfectum
perfectum plusquam perfectum futurum
tunc post differentia ipsa huius
temporis Nominalibus ponitur
et verbum ipsum ultimo loco. Sine
excipiuntur infinitivus qui qualem
semper

21
Semper habet eum pro nomine Comessione
nominalibus tamen separabile
pompus sine hoc fiat ex propria
natura huius modi sine quo semper
aliqua Comessione scilicet aliqui valent sub
intelligatur.

V
Cunctis est ille casus ad miratio
exceptionalis communiter nominis
utrasque ponitur scilicet in superlativo
in 2da persona in qua tamen nomi
nativus omnino nulli potest non
etiam in latino copulatus in prima
persona etiam postponitur si illa
persona per das copulatur. Vero
per se non tunc ante ponitur in
tertia persona nunc ante nunc post
et magis per se.

VI
Tunc dicitur in personalibus a clina
voci loquimur tunc pro nomina
tunc communiter pariter et et
tunc pariter nihil debet proponi
Idem quia nolo per verba tunc loqui
mox inter alia persona eligi etc.
per se et alia nominalibus sub
et ex dabis regulis ante vel post

verba post debet nunquam tamen
ille nominativus a se altero in
animativum id est ante Es particula
post debet

Socijula tamen numerus pluralis
si particula Es post verba post de
bet vel post sub differentia vel
signo temporis intelligitur in
particula actus et multitudine
habet in aliquibus verbis et
post in omnibus hinc hinc
in futuris actus ab omnibus
verbis passivis hinc hinc vel hinc
et post particula perfecti et plusquam
perfecti et particula imperfecti.

VII

Immo verbum actum post particula
accusativum et infinitivum etiam
casu. Jam si non ad se subjunctivum
aut adiectivum illius dicitur genus
ponendum est pronomen. Et si non
est aliud adiectivum in accusativo et
alio casu quem verbum postulat in
singulari vel plurali prout substanti-
vum subintellectu requirit. Si
autem determinatum nullum subintel-

Ingenere ponenda est illud pro nomine
minima Es vinculo qd in vero
oblati
Volendu est tamen quod cha sunt
relatio integra constructiones
posse et subire dicitur accusativum scriptu
sunt tunc nec uncho ipse nec video
ipse sus fozon nige genti sus
nige. Quasi quia mihi mandata
sunt sus fozon fozon et ab
mabyelam it zandam.

VIII

Verba significabilia per ualorem
ut baxabon aduotationem zoro
baxabon. ab pmentia antygalum
propter accusativum persona cha ge
nitiua nisi postula il ob ex ceptu
Et sub nige alba zoro baxabon
sus fozon nige dypoz zorbando
zoro fozon nige del fozon fozon
Iste reduntur Verba memoria di
obliuione ut zoro nige
genituum habent ista me obliuione
mi

IX

Verbis malis idem Verbis optandi
zorbom

Germanum perandi septem de sede
 vandi bezorem incipendi anfangen
 idem verbis usque ad ultimum ablativo
 Jesu b. v. d. d. si additum aliud
 verbum in infinitivo cum praepositione
 cum communibus ponenda est in
 Germanico

X

Negationes nixt nixt nixt nixt
 Nein oder ja in praesenti et imperfecto
 modi indicativi imperativi et con-
 iunctivi post verbum praenominale
 ante vel inter nomina praeteriti.

Occipitulus modi est communione
 positi ab infinitivo absoluti exempla
 Jesu thys nixt thys du nixt gan
 ces nixt thys nixt thym

XI

In verbis compositis praepositiones
 exceptis b. v. d. s. ut supra in
 praesenti et in imperfecto non tantum
 post verbum sed etiam ultimo plerumque
 loco poni solent. Singulis diebus exi-
 dendo ex clamo in p. n. g. g. n. i. n. i.
 in fores a. l. s. l. a. y. d. o. e. s. a. u. s. j. e. s. u.

Societas agens hoc quod
fuit immediate alicuiusmodi alia
propositiones.

Societas natus modi qui cum unione
peruntur ab infanti quos vocant
ab salutory. Cum hodie civitate
obmanit. multi aliquis mentione petens
elomogynā albies fuit ar d yonore
Salmis rñi bñli or bignoli petens
rñi almyson.

XII

Verbum personale infanti moti a ge-
luti Celgi nulla persona proponatur
non videtur illi causa esse quā tale
potest tamen interdū habere per ac-
cidens accusatiū nimirū vnoque pro-
cedenti verbū actiū ut: pado te clai-
mare. Sic fuit dies regressum vocabulū
s. magis ad procedens verbū pertinet
quā ad subsequens infanti.

XIII

Aliud est de infanti non absoluto
sive personali ut andri te bene valere
Sic fuit dicitur zelaz qui ante se
nominatiū habet sed tale congru-
tionē

chronem fieri per similitudinem multi
morum libenter concedunt. sed palus
per consuetudinem et consuetudinem
dat id est quod subintelligi solet.

Finis

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Polnis Dair vnd Latanis

II²⁵

Anno Domini 1639

Manamus Lubano
wshy
#

*

Osoby ktore wtey Rozmowie mowiam,
Sa Pan swoim slugem y Piotr Sladec
Rozmowa Pierwsza

Whotorej ustawianiu y wuhmied mowiam,
Piotr Kolla. N. bedziec Bis pres cali Dien spoc
Pan. kto to, kto mie wola, kto sie pita
omie,

Piotr Jeden zwasub Pbyacelow, tam jest
wstahacie,

Pan, ktoscie, czego Potzebue cie, czego
suhacie

Piotr Dobri dzien Panie, resce spicie,

Pan Mreycie mie rozmowionego, Panie
Pietry, wstane carate

Salve vestra manifestas
Oier manifeste

Die Personen welche in diesem Gespräch reden,
ist der Herr mit seinem Diener, und einer von
Höl. Peter genannt.

Das erste Gespräch

Wo man vom Aufstehen, und von den Klaidern
am morgens reden tut

Peter. Holla Herr se werdet-ir hart den gant
den tag schlafen,

Herr. Wer ist da, wer ruft mir, wer fragt
nach mir,

Peter. Ihrer oder Fraind, es bins sagt ir
auffgestanden

Herr. Wer sagt ir, was regert ir, was subtir

Peter. guten tag Herr se schlaffe ir noch,

Herr. Habt mich entschuldiget Her Peter
es wil gleich auff Sajn

Got gib. oier graden, sil glich auf die raß
Got helf den hern

Clementissime Rex, Imperator,

Illme Princeps

Illme Domine

Si credere fas est

Quid ad te

Modus salutandi

Deus dei Dni Vre scheyssomum

Mane
diem
vesperam
nottem

Alius modus

Honum mane Dne x. Hospes, Frater
Bona - nox Dna x. Hospes

Alius modus

Aue Popularis,

Aue Artifa

Aueat Vra Dnatio

Aueat Dna virgo

Grat' actio

Domno

Dna

Virgini

Alto gnedigster konigⁱⁿ kaserⁱⁿ

Gnediger furst

Gnediger herr; Gnedige frau, frau,

Wer was obs waar yst
was gec dies an

Got gebe	}	over furstliken over gnaden Den hern der frau	}	Ghescheyden morgen ghescheyden tag ghescheyden abent ghescheyden nacht
----------	---	--	---	---

Altes matus	}	Juten morgen herr Wilt Bruder gute nacht Frau worten
-------------	---	---

Altes matus	}	gnes dies got N. Lancman gnes dies got N. Matter got gnes Den heren got gnes die frau, die Jungfrau
-------------	---	--

Gmaly actio Golt dank	}	Den heren der frau der Jungfrau
--------------------------	---	---------------------------------------

Non est necesse Dñi. Vre agere grās, liberiter factum
Alius modus agendi gratias in eā persona

Ago vobis grās Magister
Magnas gratias
Habeo gratias

Quomodo valet Dominus, Domina
Bene laus Deo, Dñatio Vra cooperat
Quomodo dormiit Vra Dñatio
Quid somnauit D.V. hac nocte
Jam sum oblitus
Non recorder amplius

Ubi est Dñus | Petrus
                  | Carolus
                  | Franciscus & Nescio
                  | Frater
                  | Inspector & In templo

Quomodo dixerit Dñus & Ita, non, Dñe, non haec,
Ignoscat mihi dñus | non inteliqo quid Dñus
                          | Dña | Dña dicit

Non | suo
          | inteliqo Germanice

R Der herr tof mit darhen, Ist gem gesehen 928

Alius modus agendi grās in rata persona

Dank ous got & Masten
großen darh
Hab darh

Ich sage dank

Wie gec den herrn, der Frau,

Garswol gut got lob, Der her jetch sich

Wie hat der herr geschlafen

Was hat den herrn getraumet hart nacht

Ich hab Bron fergesen

Ich gederk nit mer

Wo ist der her | Peter

Carl
Franck R. Ich was mit
Brüder
Inspektor R. In der kirchen

Ist son aufgestanden der her, & so, na, her, noch nit,

Der her
die frau
die fraile

fereaus mir, us ferste nit, was
der her
die frau sagt
die fraile

Ich hon
ferste nit Dauß

Non clames ita | Compime os | cas foras
non contendas | face, alihinc | cas tuas vias
Silentium

Audi tu, Audite vos, Audiat Vra Dñs

Quis accepit nean librum, vidit

Quid dicit, quid dicitis, quid dicit Dñs, Dña

Permittas^{is} me extra
intro

Da mihi pacem, relinquantis

Ego intelligo quid dicit Vra Dño, sed non possum
respondere Germanice,

Difficilis est germanica lingua ad discendum

Est ne verum, Profecto, Non Credo

Debes meã lectionẽ discer

Scitis vestram lectionem

Scis tuam lectionem Ad huc non bene

Recta meminit, Expecta Panem

Quid vult Vra Dño, | Quid Facit Vra Dño

Quid vultis

Quid Facitis

Quid vis.

Quid Facis,

Srai mit also | hals man | ge hin aus 29
grau mit | swarg stit | ge weh, ge fort

Herst du, hert iv, herc der her
los du, lost iv, los der her
Wer hat main bues genomen, gesehen
was sags tu, was sagt iv, was sagt der her
lost mich | ^{man} ^{man} ^{aus} ⁱⁿ ^{sein} ^{aus} ^{sehen} | lost Isten, die frau

Ich ferre wol was der her sagt, aber ich kon nit
antworten auf Iacos

Es ist gar swer die Duche sprach zu lernen
Ich wass fr war, ich glaub nit,
Ich mus main lection, lernen

Kentiv oier lection?

konst du dain lection, noch nit recht

sag auf, aufuechig, wast ain wenig

was wil der her

was woltiv

was wils du,

was mach der her

was macht iv

was machs du,

Quota hora audita est ^{111 horologium} Horologium

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Ego sum esuriens, Ego sum sitiens,

Jam Esurio, Jam Sibi,

Prematum est, Nec dum est meridies,

Quid ego Curo

Eas fer ^{mibi} nobis aliquid ad comedendum, ad bibendum

Cocus nihil vult dare

Dic illi quid enim carabo baculus cedi:

Venite ad mensam, Jam est tempus,

Vra Dño sedeat & Rogo

Quare non comedit Dñs, Non possum amplius

Jam satis comedi et bibi

Propino vra Dñi, in scribita Dñi Dñi

Deus benedicat Dñi vra, In Funde mihi, Dñi

Da mihi bibere - Et bibe

Propinet mihi Dñes & libenter

Quid vult Dñus comedere, frustum carnis
vel frustum affatur, vel hoc, et

230

- Wie sul hat geslagen die vr
Ans, Cwa, drai, fier, fünf, sechs, sieben, achte,
naine, Cene, abse, cwoelfe, draice, fircen, fufcen,
Ich bin Hungerig, Ich bin durstig
Mies hungert schon, mies dirst schon
Es ist noch zu frie, es ist noch nit mutag,
was frag ich der nach,
Ge ping ^{mir} uns etwas zu essen, zu trincken,
Der hoch wil nit her geben,
sag im das, ics im wil pinglen lassen,
komet cum essen, ist schon cart,
Der her see sich nieder & Ich sit
Warumb ist der ^{iv} her nit, Ich mag nit mer
Ich hab schon genug gesen, und getruncken, Der frant
Ich pings dem hern, in gesundhait des heren,
Got gesegne es dem heim, send mir ain, den hoch
gib mir zu trincken. Trinkhaus
Der her ping mir ans, R. Gav gem,
was wil der her essen, Stuch flais, oder
Stuch proten, oder das, x.

x

Calidum | in hypocausto nebula
Est fungus | fortis, Magnum fungus

Curo calefcere, claudere, aperire

Nix, Pluuia, uento, uingit, Pluit

Hodie | dies Dominus, festum

Cras post tridie

Hec, nūq̄ huj

Septimana

Mensis

Annus

Ieiunium

Luna

Martis

Mercuri

Jouis

Veneris

Sabbati

Ver, Aestas, Autumnus, Hyems

Habetis multum de pecunia, ualde parum, Nota multo

Soluatis, quid sumus debiti,

Quanti hoc, ualde caro precio est

Pro uno cuncifero grosso, floreno, talero, ducato,
pictah, cedes abo screebny gross

Pro uiginti florenis, triginta, quadraginta, 50,
60, 70, 80, 90, Centum, mille,

banon | in der stuben, nebel 381
Es ist kalt | trausen, Große helte

los am haeren, mach cue, mach auf,

Reue, regen, windt es, schneit es, regent,

Hait

Sontag, faiertag

iber morgen

montag

vor Gestern

Erchttag, dinstag

wochen

mitwoch

monat

frinstag, Donnerstag

jar

fraitag

Fastag

Sambtag, Sonabendt,

Fruehing, Summer, Herbst, Winter,

Habt ir vil gelt, Gar wenig, nit vil,

Calt aus, was sind wir Schuldig R!

wie teuer das, Es ist Gar theuer,

Und ein Cräizer, grossin, gulde, raxt taller,

ducaten gross, Behem, mit Silber grossin,

mit swancig gulde, draifig, fuerig, fuferig

sechsig, sibencig, achsig, nancig, Hundert

Tausen

Dormituro valde

Debo ire cubitum, quia cras debeo mane surgere
studere ad scholam ire

Veni huc & exuas me, vestias me ego modo
surgere

Dahuc meum indusium, femoralia, caligas, soccos,
tunicam, pellicenam, ocreas, angulum, pterum
Chirothecas & mox

Est hic aqua, lauabo me

Jam Pulsatum est ad scholas,
modo pulsatur Eamus cito

Jube oes famulos nobiscum ire

Non sunt domi

Ibimus ad Sacrum, Volo orare

Ego iam Sacrum audiri

Permittas ^{illum} me abire, Quorsum, unde venitis

& ex aula, domo, ex templo, Civitate
Scholae, quid auditur boni ibi, non multum ^{com}

Qua² procul est Varsavia, Cracovia,
quadringenta milliana

Mies Mastert gar fer

Geb mus 'slafen gen, dan morgen mus ich frie
aufsteh, studieren, in die schul gen
kom her zc. coüß mus aus, leg mich an
ich wil aufstehen

Geb her man hemet gütich, hosen, socken, rok,
pate, stüfel, gürtel, stut, mien,
Handschuh, zc. Alsbald,

ist wasser do, ich wil mus waschen.

hat man schon in die schul gelait

Secunder lait man gen wir swing

Has die diener alle mit gen

si sind nit die haus.

wolen wir inder mes gen, ich wil peten.

ich hab schon mes gehert

lost im mus gen, wo hin, wofon kombt ir

R fom hoff, haus, aus der kuerben, statt

schul, was hert man gütich, mit vil gütich

wie weit ist fom wasen auf kraem

Fiering mail

Quomodo debet Germanice dici

Quomodo vocatur Germanice

Ego sum infirmus, dolet mihi caput, Stomachus,
venter, manus, pes, Cines, aures, oculus, nasus, dentes,
os, lingua, frons, digitus, unguis, cor, visus,
pectus, dorsum, cor, hepax,

Vbi | furti |
fuit Dnatio Vra | Vitam vram
fuitis

Quis est intus apud Dniam R. Nullus,
Dnatio Vra veniat ^{est} illuc | intro |
huc | extra |
deorsum } ad Dniam
sursum } Dnam

Mea Scrutia Dni Vra Dnatio Vra remaneat
mihi benedictus & vel recomendo me Dni Vra

Deus Custodiat Dnem Vram

meus, tuus, suus, Ego, tu, ille,
noster, vester, quis, quid, quare, ideo
quomodo, quando, ubi,

Wie sol man auf Dars sagen Sturba mora ²³
wom R. dem hern main dienst,

wie hast auf dars, Stuga R. Diener
Ich bin hoch, es tut mir main kopf we,
magen, pauß, hand, fus, haar, or, augen,
nasen, Zan, maul, cungen, Stern, finger,
nagel, hals, prust, rücken, herc, leber;

Wo | bist du | gewesen | willkommen
Sait ir

Wer ist trinen paim heren R. Niemand

Der her | Kom | hin | ain | cum heren
her | aus | ab | auf | Cu der frau

Modus valedicendi

Dem heren main dienst x der herr ferblai
be mir kinstig x nel ich pefele mich den herr

Got | Schiete dem heren

Perware

Main, dain, Sain, Ich, du, er
unser, oier, wer, was, warum, darumb,
wie, wan, wie,

Dormowa gdi tere ustanowiam,

Panowie mlodziej usere w m spicie
Obudze ia w ruciuo kiedy sie w m oknac niechcaj
Wstajcie w m rycio, iust surtae zarast bedzie
Ston ce w rycio wysoko
dawno nadhen
niechcaj

Niescecie w m wstac
ia tes w m niebede czehal
Nacost w m tak dlugo darmo niespiac lezycie
Ato sa, szaty wszystkie gotone y wyhedzone
Pewnie w m katarie P. X. jako ruciuo tafarie
usere lezacych, swarzacich sie, bynaci sie,

Nieswarzcie sie w m pewnie wezmiecie ohty
rubecie w m wstaly obierajcie sie w m wstak
Podzcie sie w m umywac woda gotowa
grzeben y serotka nastole lezy
czescie w m glowy

Das gespräch wenn man des morgens aufstehet

Fr hern Schlaft ir noch

Ges wil ous aufwecken wail ir nit wil munter werden

Stehet flux auf | der tag bricht schon an,
die sonen ist schon aufgegangen

Si woler nit

wolt ir nit aufstehen

ges auch nit auf ous warten

Warum luge so lang im bet, wail ir nit schlaf

Die klader sam schon fertig und ausgeput

Gurshes wird ous der her se aufsetzen

wen er ous wird in bet finden, grauer heren

raufen mitaran
der sehen

Graue nit ir werdet suling bekommen

Habt ir schon aufgestanden, legt ous flux an

kommen in heren sie waschen, das wasser ist schon

fer-kunden

Der kampf und die prusten liegen

auf den tisch, die heren kampeln sie

x

Becnik na kolkach wisi wstycie sie wim

Przystap sie wim, ofasze wim

Postoy wim pucehoy poprawie suhnie na wim
bos za wim tle oblokil

Cemus wim czapke, na ziemie wpusat
Jam ram wysebat a wim za, znoux pomabat

Niebade um swawolnym plochem,
niestatecnyim, nie ludzkim,

Od kata do kata P. N. tilho biega

Do modltwi sie skoro ustatie nie wdaje
telho do smechow, zartow, roznow

x

25

Der hartuch henkt auf armem nagel
Die henn trihen sich ab
Der her tüt besser Cue, red wil im gierten,
Der her wart der hat ni reed roh angelegt
red wil im besser heffen,

Wanont hat der her der hut losen auf
die erd falen

Joh hab im aushort, und der her hat im wi
denim der cogen

Der her sai nit mutwilig, pishastik,
umbestendig, um frant hies

Jon armem vinhel cu den andern lauff nur
der her. x

Cum Peben wen er aufteht get er nit,
sonder cum lahen, scereen, swacen

Ja cù mielre zewszjstkego serca

Ich liebe dich von gancem herten

Nie zstego serca to mam

Ich hab das nit aus besen herten

Nie zstieten to zstego serca

Ich hab das nit getan aus besen herten

Whonnes sie um kosiele spwiadat

In uehher kirchen hat der her gepreicht

guzem Preised

Ich bin von kome

Ich bin ra chiat

von ies wibe

Nakij um glowe

Der her pete h sich

Zamehai um tej Ceromony

Der her los die Ceromony Maiben

Gotym Eide do Cemlika

Ich wil darraus gen am balbreu

Prose wim povered mi wim kuedi potta ¹² spotta
Ich sit dem heren, der her sag mir, Bräde
wen di pochoft aus folet komt
Ja ni poveradalem ani rednem ehouekouij
Ich hals weder for ainem anigen menschen gesahit

Prose megnewai sie wim
Ich sit der her tue syt nit. Comen

Gniewai sie rest ches,
Cyrne wen du wilt

Wydziatem Pawuj
Ich hab erstlich gesehen

Kuedi byt Pan Pyany

Wen der her wirt ist fol gewesen

Jus pverhijwarom stol

Man deht kon den tyse

Jus nakito

Man hat Iron den tyse gedecht

Wiele Segar byel

wie viel hat die dr geslagen

^x
Bil iedne spudnus

Es hat ain geslagen aus mitag

Bedrie redne bit

Es wird bal aus slagen

chee und zemnam isc

woil der her mit mir goen

Ja nepode

Ich mag nit geen

Sureto Bis

Hait ist ain Jaiestak

kedys wim byt

wo ist der her gewesen

kedys byt

wo bistu gewesen

Bytem woksiele

Ich bin inder kirchen gewest

Bytem narinhu

Ich bin auf dem markte gewesen

Bylem wshole
Ich bin in der Suht gewesen

Vdomitikanow

Baden Domitikanern

V Jeznytow

Baden Jeznytam

Shad um zdnes

Wo fon komt der her her

Iam wile dijs chodryt
Ich bin hant sil gelaufen

Ia bylam napricobadsee
Ich bin spaciern gewesen

Iako cie zovra
wie kattu

Mnie zovra stanslaw

Ich hase stancel

O bras R Bilt

Ostroga R - Spornen

Kto nama konia, ten mees Diechtam chodij
ver rijst ain des hat der gehe ca fus

Tj Sames takiej
Dubist selber ain soleser

Jam sdukatem rom
Jes hab dem heren guscht

Nie moglem exalese.
Jes hab nit kenen Sinden

Myt siernj Bose
Barm herziger Got

Ti mie oshavtas
Du klagest mich an

Wziawosij Gospodzie
In den ersten wivchaus

Da Boga zywego
Om lebendigen Gottes willen

Na tobie sie bede mscaj
Jes wil mich andijr vedner

138
Ani vednemu c'tovickonj

Und kaimness menden

Gwty gospodnie

und indischer heberg

Ja Punde drew kurrowac

Ges wil gen holt kaufen

Ja iesten dobj Pzjaciel

Ges bin ain gutter Freund

Čbatiu mie, R. Pust mieš

Oblagiz mie L. Hveret mieš,

Stugo spalem

Ges hab eu lang geslafen,

Ježli čego nie umieš Pitai

Was du nýt kanst das Frage,

Proseca na vob mie

It Pite lerne mieš

Umj Leobe a Gradai

Wast dii hende und See dieš

Orshyjs Co ia omiem
du wirst sehen was ich kan

Powam iato Lanu,
Das wil ich dem herren sagen

Tariema rest rzes
Est ist ein kernliche sachs

Nie Powiem glosca
Ich wil nit laut sagen

Ja sciemia Basu, & Ich hab kein Cait, oder so
Ich hab nit Cait

Kiedi wesome Sable ty vuciesz
Ich wil den Sabel nemen, du wirst weg lauffen,

Ja vohorse Biemij,
Ich wil cum ersten slagen

Pan Gospaders Pridne Basas,
Her wirt komt bald

Zagodine, & In einer Stand,

Ja Pulgodiney & In einer halb Stand,

34
Püide sie mic, do Łaźny
Jes wil mich in das bad waschen geen

Bitem wolaźny
Jes bin indem bad gewesen,

Emicie mi głowę
wast mir mein kopf,

Jesce nie trzeba glory mie, ^{mir}
Es ist noch nit Jonnesen, das ir mein kopf wast

Wiele mam dac, o Łaźny
wie viel sol ich fon dem bat geben

Ja wole Pic, anideli iesc
Jes wil lieber trincken, als esen,

Ja sie wole Zaliscac, anideli iesc
Jes wil lieber Bulen als esen,

Zice wam dobry nocj

Jes winsze dem heren ain guten nacht

Jam byl wkosiele vještuytoro

Jes bin inder Juhitern kirchen gewest

1. Niesastatem mszy

Ich hab kein mes angetroffen

Bom sciencle Prsedt

Dan ich bin spat komen,

Stubatem mszy

Ich hab mes gehert.

Ja bede mszy Stuebat

Ich werde mes heren,

Ius Po wielky mszy

Das gros ampt ist Non aus

Ja Punde do kosciole bede mszy Stuebat

Ich wil in di kirchen gen, mit ainmes heren

wielka msa Sie Zaras skoney

Das gros ampt wijrt bato aus sain

Ja ide skosciole, & Ich kom fon kirchen,

Ja ide skoti, & Ich kom aus der Schul,

Idomu & fon haus

Zlinku & fon dem markt

Pan Gospodar's Prsedt skosciole

Der Her wirt, It komen fon der kirchen

Podz sie do wiedz Co sie dzieie w hosciele 47
Ge und Bau was gesiebt in der herten

Czemu nie rycie Pijchodius
warumb kombstu nit bald wider

hto uest, 2 Wer bis du

hto waser, uest, 2 Wer ist der her

Proste poruceni um, iczeli uest P. Gospodni doma
Ich sit dem heren, der her spyt ob der her nit ^{Icham}

Ich lass zapaher, wpiestu
gehe las ain haren, in der offen

Prose Pani Gospodini hatz um Huti Landie popman
Ich sit in frau las des heren gewalt waszen,

Paney Gospodni sie Gniowa
Die Frau Gynet,

Niewiem riazij Przejany

Ich was nit aus welcher ursach,

Trleba ai bic, 2 man mus dies sehen,

Ich pacierze nie moiril

Das du nit gebet hazi konec 2 Ende

Vae tibi tu nigra diebat caecis olla
Et ipse abruit suum cui sero dano erudit Langhinsg

Nemo potest duobus dominis seruire

Et magis uisum est seruare seruum suum

Quid tua non referat percontari deficiis

Et non dicit uel dandi Colli uel dandi

Notala alpera orona palmariana
 Salubris alpera ^{ina} cu noctu Venereis
 Stori wiebow y magla noch calphycina
 chab y samyly moie ze mi yone poble
 ta albo ze mi nie podysto ebom powoim
 stuz monie moie oclae won ~~MM~~
 Panu niemylacem se pol wekorajly
 wekor ale dalem to ploschy edakowy y
 wdrofnosi wem ~~MM~~ Pana Therozo aby
 wetych podyly podychom suem nie
 sufnal watalak na dym se dzygity pbe
 dandie y dym co noch wkonla nachawie
 nachawigni y smibone moie powalrogi iat
 amy bnyll y powoim w podychom do m
 wem ~~MM~~ Pana wnope y remyly bych
 podyroeli y powalrogi stuzo bopawom

Oratio

Gratias agendi tibi ad salutatoriam
 Stuz to mi powoimose jopolarpla byta dria
 wekorajlygo pprkocze powoimose ac smibone
 edalobnojiu suem w ob wem ~~MM~~ Pana
 Therozo ze yallugofydrugi y nocimomei curia
 mi nie co spraco wamy na podwodu namn si
 sigll walekion byl content me myglom uclad
 9-12

Przewidywać w tym czasie labry ^{is} elego
ni baśdrożing noch ^{is} dymkomy do dym
hełny ^{is} śliczny ^{is} mial ^{is} magro ^{is} dnie ^{is} Hof
nagrałto ^{is} kedy ^{is} je ^{is} 3 w m ^{is} M M ^{is} pami
wchye ^{is} wcheki ^{is} labroy ^{is} my ^{is} si ^{is} byc ^{is} do ^{is} dula
Horego ^{is} ia ^{is} melle ^{is} obla ^{is} pizim ^{is} y ^{is} ob ^{is} drowie ^{is} pta
me ^{is} w ^{is} dula ^{is} dula ^{is} dula

Oratio peltoma aliqui, innotu nobile casu
est non perennia idem veniende.

Wielom ten baczny ^{is} idy ^{is} M M ^{is} M M ^{is} pami
nie ^{is} ta ^{is} kii ^{is} w ^{is} p ^{is} w ^{is} d ^{is} z ^{is} r ^{is} i ^{is} j ^{is} s ^{is} t ^{is} a ^{is} l ^{is} y ^{is} m ^{is} s ^{is} c ^{is} h ^{is} e ^{is} g ^{is} e ^{is} y
nie ^{is} w ^{is} d ^{is} a ^{is} b ^{is} u ^{is} w ^{is} m ^{is} m ^{is} s ^{is} e ^{is} r ^{is} e ^{is} g ^{is} e ^{is} p ^{is} a ^{is} n ^{is} a ^{is} b ^{is} a ^{is} w ^{is} i ^{is} e ^{is} t
r ^{is} a ^{is} t ^{is} o ^{is} s ^{is} p ^{is} a ^{is} t ^{is} r ^{is} e ^{is} b ^{is} y ^{is} t ^{is} t ^{is} o ^{is} r ^{is} a ^{is} k ^{is} e ^{is} d ^{is} s ^{is} t ^{is} e ^{is} l ^{is} u ^{is} y ^{is} e ^{is} t ^{is} o ^{is} t ^{is} a ^{is} m ^{is} i
a ^{is} n ^{is} g ^{is} a ^{is} y ^{is} a ^{is} p ^{is} n ^{is} e ^{is} z ^{is} n ^{is} a ^{is} i ^{is} o ^{is} n ^{is} y ^{is} t ^{is} s ^{is} s ^{is} o ^{is} t ^{is} h ^{is} y ^{is} d ^{is} a ^{is} y
o ^{is} p ^{is} y ^{is} t ^{is} a ^{is} M ^{is} a ^{is} m ^{is} r ^{is} e ^{is} l ^{is} n ^{is} a ^{is} t ^{is} d ^{is} a ^{is} t ^{is} z ^{is} e ^{is} t ^{is} o ^{is} t ^{is} a ^{is} m ^{is} i
w ^{is} t ^{is} e ^{is} y ^{is} m ^{is} i ^{is} e ^{is} k ^{is} e ^{is} p ^{is} o ^{is} d ^{is} r ^{is} o ^{is} h ^{is} y ^{is} m ^{is} o ^{is} i ^{is} e ^{is} y ^{is} p ^{is} a ^{is} t ^{is} t ^{is} e ^{is} b ^{is} a ^{is} h ^{is} y ^{is} d ^{is} y
n ^{is} a ^{is} t ^{is} t ^{is} a ^{is} s ^{is} t ^{is} a ^{is} w ^{is} i ^{is} t ^{is} M ^{is} s ^{is} e ^{is} r ^{is} e ^{is} g ^{is} e ^{is} p ^{is} a ^{is} n ^{is} a ^{is} w ^{is} e ^{is} l ^{is} o ^{is} m ^{is} i ^{is} s ^{is} e ^{is} w ^{is} i
t ^{is} a ^{is} b ^{is} l ^{is} i ^{is} u ^{is} s ^{is} n ^{is} a ^{is} g ^{is} a ^{is} t ^{is} u ^{is} i ^{is} y ^{is} m ^{is} m ^{is} i ^{is} e ^{is} t ^{is} i ^{is} m ^{is} i ^{is} e ^{is} t ^{is} a ^{is} t ^{is} o
p ^{is} d ^{is} y ^{is} n ^{is} a ^{is} i ^{is} e ^{is} t ^{is} a ^{is} m ^{is} e ^{is} r ^{is} a ^{is} i ^{is} o ^{is} n ^{is} y ^{is} t ^{is} s ^{is} s ^{is} o ^{is} t ^{is} h ^{is} y ^{is} d ^{is} a ^{is} y
n ^{is} i ^{is} e ^{is} l ^{is} i ^{is} p ^{is} n ^{is} i ^{is} e ^{is} t ^{is} a ^{is} t ^{is} o ^{is} s ^{is} t ^{is} a ^{is} z ^{is} t ^{is} a ^{is} z ^{is} t ^{is} o ^{is} h ^{is} y ^{is} d ^{is} a ^{is} y
o ^{is} l ^{is} i ^{is} p ^{is} n ^{is} i ^{is} e ^{is} t ^{is} a ^{is} t ^{is} o ^{is} s ^{is} t ^{is} a ^{is} z ^{is} t ^{is} a ^{is} z ^{is} t ^{is} o ^{is} h ^{is} y ^{is} d ^{is} a ^{is} y
g ^{is} r ^{is} a ^{is} b ^{is} a ^{is} m ^{is} a ^{is} l ^{is} o ^{is} m ^{is} a ^{is} t ^{is} a ^{is} l ^{is} p ^{is} e ^{is} l ^{is} t ^{is} o ^{is} m ^{is} a

Współdzieranie wprawdzie przydad w m
msongo pana w dom moją kuty ale wesoły
bomnie by to dom ^{anoz} tait ^{anoz} sonego ^{anoz} Stogo ^{anoz} Sniepogody
podróżny ³³ y ³³ t ³³ w ³³ a ³³ b ³³ y ³³ t ³³ o ³³ p ³³ d ³³ y ³³ t ³³ p ³³ r ³³ a ³³ w ³³ t ³³ h ³³ y ³³ w ³³ a ³³ b
u ³³ t ³³ a ³³ d ³³ a ³³ t ³³ y ³³ e ³³ o ³³ r ³³ a ³³ w ³³ a ³³ t ³³ p ³³ d ³³ y ³³ t ³³ a ³³ l ³³ e ³³ y ³³ t ³³ a ³³ m ³³ m ³³ i ³³ e
po

pomato cieplej sy Bzypobla wychozenia drogi
 nom msergo pona do comi pouda ubay wiek
 ptycaola ptypaltay towarthly ptycaola don
 Vneta to int mie pozoda ptycaola le rad salofoy
 nagradaba trohy & nom msergo pgonenmy
 tose ptycaolay w domu sycym a nie gtrone mita
 sande y kubredyng do mowy mulego ptycaola
 kamilay szalagowanego lubo nie wale palcheta
 wyera gata ale co prelltose szgalowanais polata
 widesseni y odleczaes sy ponn staichea msergo
 ptycaolaych & nom msergo pgoner magelat

Oratio. Szgalowanais ahque ab abeli? Ovaris

zychyt bym ci szgalow byt tego szalowe szaly
 byt szalwe w domu nom msergo pona na
 poczebne atly y nie pale wchodwly ptycaolat
 ta tray wathie koray ptycaolay szaly w msergo
 ogo pona wathie mie lytto mulegum wathie
 palcheta dyke mowey ptycaolow. ale y may
 gLOWNICZKEMU adwokatow. albo y ptycaolay
 glenn na szalowanais mowey mroptycaolow.
 wie by chyt bym ale szaloti los szalowanais
 szepay wathie wykealt nieba wathie en X gorski
 szaloi & nom msergo pgoner spizy a naplyty
 sy sto wathie szalowanais mie byty Narkantoi
 szalowanais palcheta mie pozodnes goty szalowanais

obawę Młody w m. Msczynie panu klasz. do
 ze przybył z mat. na to kółce i jest go obron
 um. pro. me. com. ent. y. t. a. u. m. scy. g. a. n. a.
 a. t. o. y. e. b. a. b. b. e. s. w. i. c. h. y. z. o. p. a. w. i. e. n. i. e. j. a. n. i. e. m.
 C. m. i. e. z. e. m. i. s. j. e. c. h. o. c. b. r. e. f. u. r. m. i. t. o. r. i. u. m. t. a. d. z. a. c. o. n. y.
 o. g. a. b. y. d. o. p. a. l. o.

Gratulatio gratulatio tua festa natalitia d. n. i.
 Jesu christi

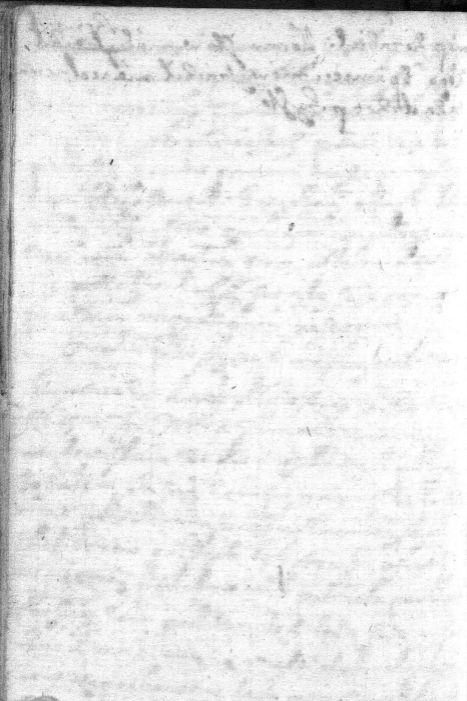
L. H. przychy na Szanie Mniszynie
 M. c. i. n. y. p. a. n. i. e. n. i. e. k. t. o. z. e. N. a. b. e. l. y. S. n. y. s.
 d. s. t. t. a. i. s. t. y. m. i. e. s. t. w. e. b. o. r. a. p. o. h. o. n. a. n. i. a.
 f. l. e. y. o. p. r. e. s. t. y. m. z. i. s. t. e. p. i. e. z. b. a. n. o. r. e. m. i. a. n. a. s. z. e.
 g. o. p. r. o. s. p. a. n. i. e. b. a. n. o. m. i. a. n. a. r. o. d. z. o. n. e. g. o. n. a.
 t. r. z. e. b. a. w. e. b. o. p. l. m. i. e. s. t. b. o. g. a. b. e. b. n. i. w. o. w. i. n.
 b. o. w. a. n. i. a. z. e. b. a. s. t. a. z. e. c. h. o. c. b. m. i. e. t. h. e. n.
 w. p. l. y. w. a. i. z. e. p. r. e. s. t. i. w. i. e. s. i. e. n. a. d. n. o. t. n. a. m.
 n. a. s. t. e. n. t. o. d. p. r. e. s. t. e. g. o. d. o. o. p. a. l. n. i. e. g. o. p. r. i. e.
 t. o. c. h. y. t. k. r. e. s. t. u. z. c. h. r. i. s. t. u. s. a. n. a. r. o. d. z. e. n. i. e. g. o.
 z. e. s. h. e. h. e. l. o. z. e. z. o. n. y. z. e. z. b. r. a. t. a. u. s. y. z. a. n. y. z.
 s. y. m. a. l. a. m. i. e. n. y. m. i. e. z. o. w. s. t. y. d. z. i. e. t. t. a. b. e. l. u. s. i. n.
 u. e. a. l. u. s. u. b. h. o. m. a. z. t. t. o. n. y. g. r. a. n. y. b. y. m. m. i. a. t.
 w. i. n. M. s. c. y. g. o. p. a. n. a. a. f. e. s. t. u. s. y. t. h. o. m. e. z.
 m. i. e. w. i. e. z. e. t. o. s. y. p. o. z. o. c. h. y. r. a. d. o. s. t. u. s. t. u. b. e. z. e.
 p. a. n. a. t. t. o. n. y. w. s. h. e. l. o. z. e. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. b. o. z. o. n. e. g. o.
 C. m. i. e. z. e.

Prasie niedownennego w roku pobytku
pauzypowac przytulnosc i bylo w
winn mstrego Jania namscelaches po
myślonych pariches przych bez rok
przelesty ganhe pomim naje prazdze
lala bogo stawit - Szyebaj chis kole
niey v myslne omrigom wreclzge dehes
res. win mstewy poy, w kalendarzu
sz polozonal sz swigly szepom po
panstom narydziemiu nagecnie

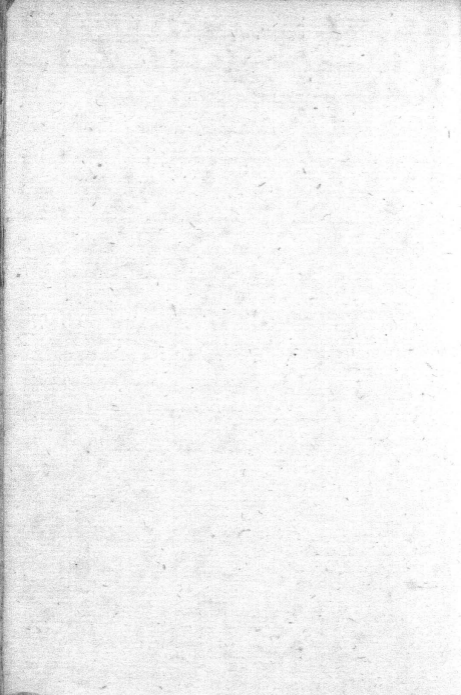
Oraha pier by ras na przywitu mowis

Ja wierze dnu dziejstego obomaly
shis win MWJ zomow zmaenym
widowisheim ze dnu szlhuich p Szyebaj
zostalem chisig zem sig namigiehe to kto
rogo przedemna zadie zmaenienyszych
chekobrawe palstych sz brachm opadit
bespreemig podabno mi/ palstcha pombrat.
chisig zem pool ten lo/ lala sine mloda
bucit, na klony se w celu do bratych me
zom wyprzebawane lala nie osmclity A
kogo w brach bez przebaeny wlato sigobachy
nie

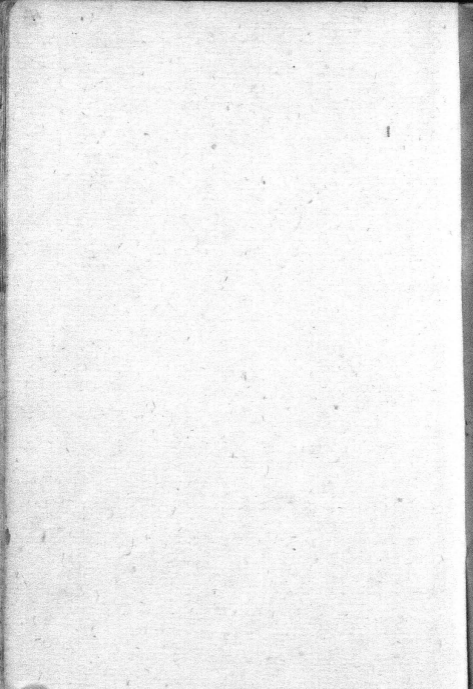
nieprzebrał: Komu ⁴⁴sto w mi ~~wybrał~~
Kogo ~~z~~ pamięci mi ~~wybrał~~ ~~mi~~ ~~reclnom~~
in ~~za~~ ~~drzec~~ ~~po~~ ~~by~~ ~~sto~~

...man under the [?]

Phrases germanica

Hoc est impossibile vel difficile

Das ist unmöglich heh oder lan nich sein

Habel aliquid nomi a caesare

Ich hap et was nimmst von dem Kayser

Habeo Ich habe

Audim quidem quod caesari serenissimo nuper

a gallis sit accepta urbs nomine Brisach

Ich hap geest ^{zu} das fr^{anz}o^{sische} meißel.

weylich von dem frantzosen say angenommen worden die stat null nomen Brisach

Sed ego huic rei non credo impossibile

enim est cum caesar sit invictissimus

Aber ich glaub dixer sache nicht dan ist unmi-

glich da doch der Kayser say unüberwindlich

potest tamen esse vera quia dialogus

sternu vera est conscripht

†

Es kan don sein he weil ein ganzes
passquil von diesen sachen ist zusammen
geschriben worden.

Si vero in pronuntiatione ipsius aliquis
errorem committam non mirerini erro-
do enim diximus

Wan ich aber in dem aussprechen dieser sachen
an dem falscher begee verbundert auch nicht
dam nit felen wir

Erst aliquis pauper ante scholam pchyl st
mogymann ante

Est ist genest ein armer vor der schuel sod
begeert ein abnyssen von mir.

Ego ibidem de hysc illi sed non habui pe-
cuniam mecum darrem illi veniat post scholam
ad bonum bñ Mendelij labo grossum
issete ihm gern gegeben aber ich hab kein
gelt nit mir gehabt sagt ichm das er sollt vor
men

Nomen nach der schul zu dem hant des
herren Mandels ich soll geben ich einen
gantzen bund quellen erwischen.

Alia sum liberis erga pauperes scilicet
penes me habere.

Sonst bin ich freigebig gegen den armen
menschen wan ich mir gelt bei mir hab.

Hic te habellio quid non pampis vel general
della pampis, achteit est in sacconia mul-
tane civitates pagos, arces, villas, dengraunt.

Heeren hat was brinsten manes von den pa-
miev oder general pampiev ister sehr in sachen
am gefalen ont phil sel der fer steser und
mari hat verbyet

Fertur inimicium et multaribus dypare.

Man sagt das der famit nur wieren et uba
ilon phox prage sein solde

quod si ita genes habet merito emendandum
et

est

welches mans dem also were ist es sich p^{er}u
zu befürchten

Veritas ochum parit

bi vor hait macht faint schaut

Oleum et operam perchohins

Alem me und dar wart ist ^{sump} ^{sump}

Bonum atramentu⁹ guttes huten

rogo^{re} favcial mihi regem

Sch^p Er wolt mir man⁹ Klart aus beser

non multa sunt circa illa⁹ reparanda

Es ist nicht wil wardo diripor lecher

^{si bene} ~~composit~~ fecerit bene solvitur

was ^{si bene} ~~composit~~ gut machen wirdt werden verhin

auch gut calen

Casus et panis ophnia sunt ferocula ^{sa}

Casus und Brot sein die besten spajende

gesunden ^{na}

Et nihil mali somniat

Und lasen man nicht beses Traumen

T

be hysterna recreatione.

Vom der gestern recreation

Logici hysterna die vorher mit chputatione
habere sedam infulum illis redacta sint
die in der logic gelehrt haben wollen
ein disputation haben aberes ihnen zue
machten gemacht worden

ama enim recreatio data est propter bno
Comitem a Wirbna quam escoravit.

die weil dan ein secretion gegeben
ist worden wegen des heern grafen von
wirbna welche er aufgebotten hat

Im postea recream me cum baglita-
nis in Horto conuictorum

So hab ich mich hermach recreirt mit gei-
stlichen ordens personen des heiligen ba-
stij in dem gartten des vns in der conuict
Zugehoerigen

Thi

Sti hujusmodi con tabula calculis.
Aldorten haben wir gespilt mit den
in der Tafel.

Eunimus vero hora quarta post festum
nem corporis in relaxationem animi

Wir sind aber ausgegangen und spul-
ten sehr nach des laibs Bemühung
nach erlustigung des gemichts

Item redimus domum feliciter
cum vini cum sodalibus in Hypocausto
nostro.

Wir sind wieder zu Tuche heimge-
gen nachher haup wir einen brunt wa-
gelchon mit vngewen geselen an vnges-
ten

grahas agimus Baglarnus propter
habonem

Wir haben dancit gesagt den Baglarnen
wegen keimb suchung.

Amul de me habere me capillium

Sie sagen hon mir das ich habe ein Beruhen 17

Sed multa dicitur pauca sunt vera.

Aber hin saget sie wenig seiad war.

Tamen trahit me allenger post capillos
sed nec mouit se quaquam.

Hat mich doch der von mirgen beyden
harem gezogen aber es hat sich nichts

^{we}
beget

sequens in cathedra aule omnes me
trahit comes ab illigen

Und zwar in dem Cathedra hor allen hat
mich genommen der graß von billigen.

Noluerunt deum derare me illi semper
sequam.

Sie haben mich hernach wollen weinenden
schleim schmecken

Inferunt me pedibus tenuerunt me omni-
no pro pulo cum tamen illi sunt in asini
falsi

Sie haben mich gezogen ~~mit~~ sießen sie haben
mich

mich ganz als wie für einen wartend
sie doch sind die große narren
und finden welche ^{am} Narps. gekollt
haben.

Senon fuisse in publico et coram beato
Academia decessum omnibus colaphum.

Was nicht wer gewesen eigentlich von der
vor dem beudet der acadami ich herge
geben allen maulschän.

Se non parcam illis aut fundam illos aut
abund abund faciam.

Aber ich hergibs ichnem nicht oder ich
will sie schlagen oder ich will was andert
machen.

Seio quid faciam enigma mihi calcavi aut
nullum.

Ich was was ich will thun ich will mir
laufen ein sporn ringt

Simulabo me agi. Vallem illis dare nam 52
precari bonum dem illis inberim punga
illos.

Sch will mich sollen abstan ich wolle
ichnen die hand geben vund will ichnen
ein quellen tag ber wöl will ich.

be serenissimo principe Leopoldo pro duce
Austria Episcopo Olomucensi Halbenstai
denfis et passanensis

Von dem burch laßel besten fürsen Leo-
pold Erzherzog des rreich bischoff der
Stall vnzue Halberat vundt passau

Cum venissem Olomucium studium graha

Als ich war komen aus polen nachher vnzue
wegen das studium

venit eodem tempore serenissimus Leo-
poldus princeps.

Est zur Selbigen zeit Kommen der durch
lauchtigste Fürst Leopold.

Qui a nobilitate meramica satis pulchre
susceptus est.

Welcher von der Merischen adelstant zu
nög schon ist empfangen worden.

Mam erat curus quinquaginta duo equi
tes vero trecenti sine hominibus illis po
nuntibus ad Leopoldum.

banes Carroßen zwei und fußzig Räu
ter aber waren brachundert one ohne mer
schen welche gehört haben zu dem Leopold.

hic matris habebunt post comacham
die vero sine consuetores ultimo Rande
nos Rhobos trageham

Com dem Erchay werden die in der fun
ngen ein sehen spit haben an dem

bonderzager die Connieboves zue erst
wer ein in der letorick ein laidspeil

Ego non dabo quin omnia bene succ
cedent erit res pulchra

Jch zweygle nicht das alles quelt wer-
de berumbergehen vundes wird ein
schonere sache sein.

Vinum vltus noxurum erret
wolte gott das kainer vnder vns felle
sed seio videbimus eventum eorum um
verum boni

Aber zue sarnier zeit werden wir sehen
den ausgang aller baldt
quid faceret superius

vobachter er droben gehen
somma phquid hac nocte mirabilia
nun hat die nacht et was bender berliches
getraument
sommani get. mer im per quanda. salua
basich wer kangen thurich einen walt
vnde

Vndt über ein gros uager über einen
smalen steeg vndt mich daycht als
wan ich wert in das wasser gethalen

Et super magnum flumini at angustu
pontem videbar me quasi cecidisse ad
aqua

was pedaytes Quid significat
was hat iv in dem walt gesagen
Quid videtis in silva

Aber lay dir huzen huzen sich seen
varia animalia cervos lepores vulpes
Bern lewen wiffe
vulpes leous et lapus etc

Hinder genze kunde Nachen mayze
gallinas anseres canes calus mures
Stach ich hab phil habeo multos pul
ces.

In mynem bet In meo lecto
Zibayden mich tag vndt nacht

mordent me diebus et noctibus 54

Ich hab Kaynruoch for inen

Non habeo quidem propter illas

Sch was nicht was icht tun sol

neguo quid debeo facere

nicht was si en fer trayben werden.

Qualinam modo possent petti.

wan wir leben was wir solten.

Sodet auch gott was wir wolten

way wilt aber tuen das under spil

darumb gesicht auch nicht vnger wil

Si nos ^{facimus} quid ^{liberemus} liberemus.

Sunc etiam bene faceret quid nos velimus

Cum autem faciamus contrarium.

Ideo etiam non fit nostra voluptas

Alles augen worten auß dir

fron, du du giff ifum ifer

fron zu siner zeit, du du giff

auß siner milder hand, du du

fronigst alles das da lebt mit

et al gefallen. amen

12 Cami qui semper labrat non facit
mordet.

Ein hundert der allezeit belobt
nicht gern

In nomine patris et filii et Spiritus
sancti

In dem namen gottes fathers gottes
sons gottes heiligegeist in dem

Es ist nicht allem loblich, sondern
auch sehr unglücklich, wann man
den vorzug hat, die Zeit nicht
verloren, und nicht unglücklich
zu sein, sondern glücklich.

Non tantum est laudabile, sed
etiam valde utile, quando aliquis
in iuventute tempus bene confu-
mit, et non inanes illud perdit.

Habet Dñg aliquid novi.
 Hat der Herr etwas Neues.

nihil domine ab eis habeo nisi
 ich hab sonst nichts.

nisi quod Galas sit civitas
 Viennam.

als allein, daß der Galas ein
 noch Niemanden bestritten worden.

quam, ob causam nescit
 doming?

Wasz Ursache, weiß der Herr nicht
 Nescio causam domine.

Wasz Ursache, weiß der Herr nicht.

mea opinio est quod ipse deponet
 ex officio.

mein meining ist daß der
 nicht abgesetzt worden, von seinem
 Amt.

Et quod ipsig exercitū sit con-
iunctū cum ipsig Haßfeld
quod dicitur suig Kringel
mit daz Haßfeld sig Zusan-
gafas sig dicitur.

Veniatis Inq mecum, ludendi
causa pyramidibz,
Inq hinc sumus mit me in
die Kugel sig spiles.

Sed quo ibimus.

Ad dolo, dicit abea hui
gafas.

Ad Fusulam penes dantibū
aut die Fusul hui dicit dicitur
ibi sunt narij lupus possumus
nobis aliquem eligere.

Quia, sicut dicitur in dicit
gafas, hinc dicit dicit dicit
auf dicit dicit.

Et modo mihi non licet cum dno ire
abest ad ista mit iagl mit wlaubt
mit dem harn zu gefos.

fit, ego dominum nolo impedire, alia uice
poterit hoc fieri.

Volant, ist teil den harn mit ungen
ad harn ein andern mol gefreches.

Quid meo domino placeat
Eloß unnam harn gefalt.

scit Dominus quid.
Eloß den harn dloß.

ego cogito proßburgium proficisci
ist bin geynt noch proßburg zu
scitis.

Dñg proficiscat mecum, conducentq nobis ^{auriga}
Den harn, wirta mit mit, ist dloß
aus in gindfa Ding.

Cognoscit aries ex plumbeis
man rekunt den Volgal bij dem
Ludum.

Omne minimum vertitur in vitium
Zu Viel ist Augenscheinlich.

nihil tam occultum quod non re-
velatur.

Es ist nicht klein fadens so klein
gesehen, so kleinlich sein und
an den Tag.

Qui nescit erore eat ad more
stare mit besten Gange dem
gute auf das Maßstab.

1. Quod agis prudenter cogas et
exspice finem.

Stare mit besten Gange dem gute.

1. Dem anfang bedachte der Ende.

non omne e auro quod splen-
det.

Es ist nicht alles gold was glänzt.

Vrit mature quod mult uetia mane
dham die Vastul bannus dhill po bannus
in brij dantes.

Magni de gladios facile occidunt
die quos puffed vndas Nidralis
in flagos.

debet arbor flecti, quando flecti
potest.

Man muß den Baum biegen, dhill
man biegen kann.

omnia sua committit ventis.

Er schlagt seinen Saug alle in den
Schindl.

Qui rem pornam n estimat etiam
non habet magnam.

Wer die Klein auf nicht aufst. Sa
auch die große mit.

Saepe parva scintilla magni
excitat incendium.

Offenditque eius cliens fūm
lūm, maus nūm gressu fūm
post nubila phœbus, Domingo
sit lœtus.

wohl dem Dwaarigenich, fūm
gām nūm fūm, dem fūm
fij fūm.

patientia vincit omnia
Dix gaudet vobiscum allos.

Hodie mihi cras tibi.

Sunt mihi, morgans Dix
nil scire non pudor e sed
nil addiscere velle.

Co ist e fūm fūm fūm

audens nihil velle bonum.

Vitrum et fortuna mutabilis
 glans mundi glossein lalt
 bringt das.

Quid si ad te sit procul a te.

Das dich mit dem, das künfte
 mit.

Sat prata cibere

gammig das dorum.

faciem lambit, tergus-fricat.

coram laufft und hindern
 was.

Cipso quod clorum est et dico qd verum

is drink das klar is, und

Kad das was is.

Nil intentatum virtus generosa reliqua

Man muß allweilig Verschieden
Die cam, latet angris in herba
Der sahja auf sich, so streckts Maß dort
Kutten.

Se es ahtus, die Gest so Kutten
Dau ~~der~~ Orben.

Tempus fert rosas in mine
Die, die bringts Rosas.

Paulatim etiam longum proficitur
iter.

Die, ymmer ksimt man
aus denit.

Quo plus sunt pota plus siti,
Suntur aquae.

Ja an der er hat, ja mehr
er beyerit. oder dundig
Hartig hat immer ymmer.

Quadrat sicut pugnus ad oculum
Et unius sub alia uni fuit auf
nis Dinges.

#

tu esuris sicut ~~gallina~~ galina
molitoris.

In die hinc hinc die das
Milner's Haus,

Das Haus hat uns lust
Es ist als die den hinc die
Haus hat lust.

Sicut canis ad comedendum
sicut canis ad lambendum.

Ino pergit Dng,

Wo geht das Haus hinc
ibo ante portam Danubij
usque ad Danubium
Es geht.

ibo Geographum, Juris, inter,
extra.

usque ad hinc hinc hinc
hinc, hinc.

ante portam arcis,

Nor daß gflloß Floz.

ad suburbium quarendi
causa equos.

In die Norstat Pfrodt zu
Sproßau.

ad portam spectandi causa
naves transcurtes.

auf die brückan die find
übergepunte auf zu fahen

~~ad ...~~

ad oppugnandum hystandi
causa munitionem et mania
Civitatis.

auf dem thall die fahen

und Rinkmain die flath

zu bestigen. oder Besehten

ad campum colligendi causa
herbas radices,

~~in dolo / saltu / venistis / und~~
in dolo / saltu / venistis / und
dilectos in paribus.

Aurure loquacior.

Quisquis gustat vinum vinum
nullum

Albus an ater sibi neficio,
Et dicit mirum mihi ob hoc cogitavit
non est vult dicit sibi.

Annum inspicere finem

visa in diem vestrum.

ferream ex altero oculo
eicere.

Quis audiret dicit singulari dicit
aut dicitur dicit saltem in gaudio
sicut dicitur dicit.

non videmus marticae, quod
in tergo est.

Ubi fides alimollis ad maß
vires audens binnest alß hieß.

notum lippis ac tonforibz.

Et dicit, ut vinnand alß
Judent mas.

non mihi licet omnem manere
lapidem.

Et gubiat vire mit alß in
vinnand.

facere est ars multiloquium
parat odiam.

Nulli frangit is vire dinnest, vire
Kadus maß Anginnest.

Amis te vinnestoloribz.

du dicit, dicit mit dinnest forß
gamollz, ad vire dinnest.

Tua est culpa.
Es ist meines Tathun.

est commune adagium oculis
magis habenda fides quam
auribus.

daß die Augen sehen daß
bedeutet daß hören nicht.

~~da~~ ~~ist~~ ~~daß~~ ~~gambina~~ ~~peris~~
wort lautet.

Diomedis et glauci permutatio.
Ein Ross und ein Pfaffen
gaben.

Sine infantem dormire quam diu
dormit.

laß daß kind schlaf so lang
es schlaf.

Vide, cui fide

Quaribus abest fides illam.

De mente. Non dum gaminis

Mens in disquisitione rerum rationem consulit, quia intellectum invenire animus ei est.

in entensuribus dicitur factus, bene
vaterfragat dicitur gaminis, dicitur
Annamusque nihil ob inveni
piter hat, dicitur vaterfragat
finitur factus gaminis.

Cui egregium est acumen, cito
rem perspicit, hebetes tardi
usculi sunt.

Dicitur enim ausbündigen factus
dicitur hat, dicitur enim factus
vater dicitur factus. dicitur gaminis

findt Straß langsam.

Qui multa inquit est indusrig,
qui nosit, gnorus; Qui excogita
solens; qui notitiam usu fir,
manit expertus; Qui uti novit
prudens: qui utitur sapiens
qui abutitur astutus, et fraudus,
lentus.

Das viel wohlgehabt, dem ist
flüchtig, das viel krank, kindig
das viel verdreht, finstlich
das die die tiefsthaft mit
Abing geginndet, ist erfors
das gebrauches Schrift. Das es
gebrauchst, kling, das es miß,
brauchst, listig, und beding
lich.

econtra, qui nihil curat torpi-
dus est: qui nihil percipit suspici-
dus est.

Sanguis dno multo auctat ist
dno, dno multo auctat
Eulpius.

Vera cognitio alicuius rei
est scientia, falsa, error, debilis
opinio; ex coniecturis veniens
suspectio.

Die nota rnkfantenmō ainn
fals, ist ainn vngfangesfals, die
falsch ainn falschmō: die
pferd, ainn vnn. aubmō
muffmōg kinn et dno vnn,
dno vnn cognōmō.

67

Maxime nocet huic malum quod dedit
qui illud dedit.

Esod amantibus dicitur dicitur dicitur
falsus, dicitur in gurgulis dicitur.

nam qui alteri ponit laqueos, ille
ipse ipse capi solet.

Dam dicitur nunc audemus dicitur dicitur
habet, sicut sicut dicitur dicitur dicitur
dicitur.

falsus amor, falsi amici, falsa gloria
falsa merces, falsa pecunia, reperit
nunc in toto mundo.

falsus liber, falsa scientia, falsa
veritas, falsa dicitur falsus dicitur
falsus dicitur in alio dicitur.
omnis qui facit peccatum est
servus eius peccati.

Dicitur sicut in dicitur dicitur dicitur
dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur.

qui se dat potius, debet esse
seruus potius.

Denn sich dem, dem man sich
ist in dem Welt, von dem man

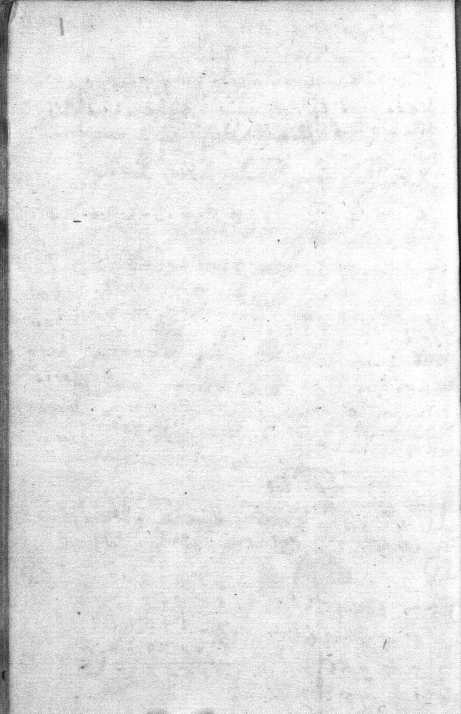
max, gaudium, probitas, libertas
custodit me ~~et~~ a vanitate.

fridit fruidit frambkand
feruifridit. behital mit von
dem Linderkand.

pacere, canere, tolerare, et fecum
ipse certare.

Sistitque linder, moides amid
mit sich selbst stuides.

Numeratio

Numerare docet quod quinque numeri exprimi
debeat. sunt species quinque Numeratio, Aditio,
Subtractio, multiplicatio, Divisio

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 0

5. 6. 7. 4. 3. 7. 8. 5. 4. 3. 2. 1. 6. 9. 4.

Unum	1
Decem	10
Centum	100
mille	1000
Decem millia	10000
Centum millia	100000
millia mille	1000000

Additio

addere dicitur in unum colligere docet plus
numeros in unum colligere, utendum est verbulo
(ad)

35768452		
24687938		
13579863		
46897525		
57986436		6
7851979		6

358720		7
8056517		7
7214681		
6305938		6
2416432		6

Subtractio tertia spe

docet quomodo unum numerum ab alio detraxerit
 debemus attendam est verbo Cde.
 et proba fit per additionem hoc modo

$$\begin{array}{r}
 7058974621 \\
 2463751678 \\
 \hline
 5195222943 \\
 \hline
 7058974621
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 825730 \\
 713517 \\
 \hline
 11221 \\
 \hline
 825730
 \end{array}$$

debet michi 22 R 6 S
 3 S 2 S solus 19 R 10 S

R	S	
22	6	3
19	10	2
3	10	1

accepit a domino 1300 R 0 S 18 S
 quibus expendit 849 R 3 S 20 S quibus
 quod remanent

1300	0	18 S
849	3	20
451	2	28
1300	0	18

Multiplicatio

docet quomodo numerum unum cum altero multiplicare
debeamus

$$\begin{array}{r}
 75 \overset{\circ}{43548} \\
 \hline
 80791924
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 5647896245 \\
 \hline
 28239481225 \\
 22598584980 \\
 32979249 \\
 \hline
 583804580025
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \cancel{4} \\
 \times \cancel{2} \\
 \hline
 \cancel{7}
 \end{array}$$

Regula trium numerorum
 inquam Exemplo tres numeri veniunt scilicet
 gratia anni mensuram ceruiciae pro tribus
 crucigeris quomodo veniunt 43 mensura
 ultimus numerus questio est debet videre quomodo
 ponendum sit questio ponitur ad dextram dem
 videndum est ut prior numerus ad sinistram ponatur prec
 in medio hoc modo notis ultimis ^{multiplicem} _{quo veniunt}

$$\begin{array}{r}
 3 \dots \dots \dots 43 \\
 \hline
 129
 \end{array}$$

Divisio

Similiter dicitur unum numerum in plures
distribuere utendum est verbo (quotis)

$$\begin{array}{r} 7564328 \quad \frac{3}{8} \\ \overline{) 2521344} \\ 8 \end{array}$$

Ad regulam faciat

Una
8

Pro R
12

quo veniunt tot vln

$$\begin{array}{r} 24 \\ \dots 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 288 + 36R \\ \overline{) 88} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \\ 24 \\ \hline 288 \end{array}$$

Tabula Pigni

Si scire cupis quod sint quater novem
vel alij talis numerus supra debet ponere
quater infra novem et cuius ad huc ut fiant
decem deinde multiplicabis et subtrahes

$$\begin{array}{r} 40 \\ 91 \\ \hline 30 \end{array}$$

Primal Cubes of Cubes

27

1	1	Sunt.	1
2	3	Sunt.	6
2	4	Sunt.	8
2	5	Sunt.	10
2	6	Sunt.	12
2	7	Sunt.	14
2	8	Sunt.	16
2	9	Sunt.	18
2	10	Sunt.	20
3	3	Sunt.	9
3	4	Sunt.	12
3	5	Sunt.	15
3	6	Sunt.	18
3	7	Sunt.	21
3	8	Sunt.	24
3	9	Sunt.	27
3	10	Sunt.	30

4	.	4	.	Sunt	.	16
4	:	5	.	Sunt	.	20
4	.	6	.	Sunt	.	24
4	.	7	.	Sunt	.	28
4	.	8	.	Sunt	.	32
4	.	9	.	Sunt	.	36
4	.	10	.	<u>Sunt</u>	.	40

5	.	5	.	Sunt	.	25
5	.	6	.	Sunt	.	30
5	.	7	.	Sunt	.	35
5	.	8	.	Sunt	.	40
5	.	9	.	Sunt	.	45
5	.	10	.	<u>Sunt</u>	.	50

6	.	6	.	Sunt	.	36
6	.	7	.	Sunt	.	42
6	.	8	.	Sunt	.	48
6	.	9	.	Sunt	.	54
6	.	10	.	<u>Sunt</u>	.	60

7 . 7 . Sunt . 49
 7 . 8 . Sunt . 56
 7 . 9 . Sunt . 63
 7 . 10 . Sunt . 70

8 . 8 . Sunt . 64
 8 . 9 . Sunt . 72
 8 . 10 . Sunt . 80
 9 . 9 . Sunt . 81
 9 . 10 . Sunt . 90

10 . 10 . Sunt . 100
 10 . 100 . Sunt . mille

Exempla aliqua Malachina

Primum de s. Fortunato. Iste sanctus fuit quoda
 tempore fuit a convale ambulans ad Coni
 un. Cur ergo vendat ad prandiu' Fortunat
 videl' mensa' caribus apposita' ab ea con
 vales rogaratur ut comedere hoc respondit
 Semon Comedere carnes quia vomi inquit
 nunquam velle carnes Comedere illi
 vni fecerunt et hoc erant hospites Est
 hic

hic aliquis laicus in qua nunquam piscis fuerat
valuit eum libere amare adferri piscem
ille respondit si piscis non sunt saltem aqua
habeat erit mihi sufficiens cibum. Tunc
res mandavit ei ferre adferri aquam
et aliam in amphora quanda. Postquam famulus
hinc inde ad lacum per aqua et ecce piscem
omni competens in lacum capere et alludit
fortunatus fortunatus accepto pisce summo
gratis egit. Et hoc ut hospitibus videtur non
est bene se: opti. Moxi noster dicit
fenu suum sent enim ante gratias dabit
dona ex lacu si mihi non saltem aqua sed et
piscis et lacu coillo pisce commedit fortunatus
penaliter.

2da Recompensa
De quoda' fabula.

Die floras occidentalis in maximo meridiano
chen' a galaret summo de galaretio ardebat
Commedendi pisce quenda' pro se su' et famulus
mandaverat ut opti piscis tale pisce quabam
piscis emere et si ement faceret ipsi ma
xima gratia. Tunc ab imloa fovea et pisce
de galaretio summo studio acquirit et

Abbatibus quibusdam inquit communi a quere aben
 pueris paratus erat abbas fuit abbatibus abbas
 pro suo ^{mane} successit delecto ab benedictus abbas
 in benedictione cui vellet commedere pise
 et ecce angelus in persona mellei amaldi
 pulsat fomes rogans clamorosa abbas autem
 cui significavit vellet ipsi mendum quenda ex
 traxerit esse clamorosa clamorosa regulabat
 se ante domum pauperum et per singulos
 modo pise ager commederim extra mura
 dula fiera itaque mandavit famulo ut eby
 me acciperet pallas argenteas cui pise
 daret melleo formulaceo pro pise sal
 mandato abbatis fecit pise vero accepit
 pise cui pallas valant in aere et voce al
 tant in presentia huius exclamavit susce
 ptomagma crebro in voluntate facta in casti
 gendum.

2° Exemp^o

De quoda famulo in templo huius orante
 Venit quoda tempore famulus ad templum et
 vocavit clara voce huius deum ut ne fame moria
 tur tunc pueri et ipsorum mos est astantes
 illius saltem iungunt illi ille autem illorum
 voca

rescalones oculis curans perfrerebat omnia
sua quia pernicia abibat de templo et cum
ex templo egrederebatur in lacu quod dicitur
fons templi comparat piscem erga illu[m] natu[m]
re que piscem libenti animo accepit et iussit
ad aula[m] emigra[m] principis. Coens ad venden-
du[m] piscem Coens statim ipsi dedit triginta
abulas pro piscem pro quibus palus se susten-
ne Coens autem cum piscem venderet invenit
cognu[m] annulu[m] valde in lapide pro choro apte
esset. Consuevitque cogitavit quod si fulvum puer
tanti si non redderet pauperi ipsu[m] annulu[m]
pro ipsi a deo fonte de signatus erat quod
cala reddidit ipsi annulu[m] pauper autem ven-
didit annulu[m] iusto procho et emisit sibi pro
pecunia ista vestes et pro vicu[m] reliquum
habuit

quinta Exemplum

De quibus Sacerdote sacrum exprobrante

Quidam sacerdos invidiosus multos hostes
ad communiu[m] et ^{non} mandaverat loco quid debet
Coens et iussit ad exprobrandu[m] sacrum Coens
reficiens quod deat per mare et iussit ad temple[m]
clamantibus de loco quod dicitur sublimi ad sacerdotem
quod

quod et quomodo inbeat parane sacerdos ne
 impenie populi hinc su' debet dicere
 per alia nostra adhibet media coela
 media tota per dnu nostru'

Su' Exemplu'
 Simbler factum

Quidam sacerdos hospites debet habere
 et mandant loco ut parane qua' ophore
 p'fecit p'p'q' iuit ad saenu' expechendu' et
 cu' sub Mechlachone fuisset cogitabat ut cog
 non nullu' sals imponeret ad p'fecit dia
 balus diligenter notavit p'p'is cogitabere
 in persona loci mutab' iuit ad dnu' na' et ecce
 p'p' p'fecit sacerdotu' iuit cu' sale simul ad
 abane et dnu' p'p' sacerdos sues coens non
 sacerdos sals mo' lo' quomodo eum' Vis dia
 balus postea accepit p'p' sals sine ullo damno
 rehu' in uirna'

Qu' Exemplu'

Consimile p'p' dnu'

Quoda' tempore aliquis sacerdos p'p' h'gebat
 dnu' vider' et quod banu' sals homo animum h'ge
 p'p' sals p'p' ab alio non esse opus dicendu' dnu'
 vab. sals

10
Vobis gentes et heresi loci ignis et umbra dicitur dicitur
liber gentes

Tam exemplum

factum genua in galia

Tandem quibusdam gentibus valde diues ipse
miserat aliquam nauem ad alteram orbalem
mercibus implenda prohos scimus vnoq; sane
orbalem conuante et eum ex pedes et in
vna vbi ferebat et eum furem redire post
vno se velle dare aliquid multa florum
vno aliquibus monachis et eum nam effel
in vobis et eum in pontu ipse perit multa
vno nam illi tanta summa monachis
decedat quanta vnoq; et eum vna plus
conuante qua vna et ipse in pontu perit
sic et vna accidit vno nam semper
illi quod vnoq; dabat vno ultimo misit
quanta nam in vnoq; mensibus prohos
qua vnoq; conuante in aliqua promissa
carente fumento et eum optima sacra vnoq;
qua non solum hoc qd penitulerat sed et ha
qd decedat ad templum Itaq; pro ipso vnoq;
vnoq; in templum palam franciscanorum qd

Columnas ex puro marmore statuit superior
re ante porte templi de marmo de aurum

Qua Exemplu

De Rege Burgorum

Theres Burgorum fuit homo Lutheranus ali
quando misit ad summum Pontificem rogans
causa et ipsi mitteret aliquos praestante pido
et tunc m. d. lxx. datus praestiterunt ad promissum
illud palatium Summus pontifex Constantinus fuit
supra praestiterunt illud misit quia ille non pro
gubernat sed saltem ane peccant mandant
illi ad non salu palatium purgaret sed etiam
ipsius animu. Postquam hinc Mathaeus
venit ad re. v. c. ostendit illi palatium
magnificu ad purgendu quo de pido roga
uit illu. ut ipsi aliqui vel comites purgaret illi
paroc illi incho. u. calvema. quo vix v. c.
non salu ipse comites sed etiam tota
familia communicat v. c. v. c. et al. pro
v. c. v. c. v. c. v. c. v. c.

Qua Exemplu

De modo religio

Quidam religiosus post morte apparuit ei

Socios pro via que valde laevata est
et tanta facie curam precor. illud quod
interrogavit quare hoc laevum est loquens scire
quod tunc vellet facere respondit iterata vice
ter nemo credit quare dicitur palma dicitur
putabatur ego esse levia peccata putatominis
sed modo experitur sum non esse levia

Tomus Secundum

Subingit factum

fuerunt duo aliquando pro duos facij
venant subingit ad alium tam non ut
diximus parentes subingit dicitur in ista
ad que venerant in nova inveniit et
pecunia indigent rogant summe pro
sua ut ipse vel ipse pro pecunia subingit
me respondit se nolle facere sed ipse
se non creditur ille hoc ut accipiat ipse
vobis et inel. Ille pernegat in vobis
illis in subingit ad parentes illi et
venit ad parentes illius et dicitur se
filiis ad illos in sum pro certa summa
parentes aut videret pro dicit magna summa
pro pecunia suspicant non esse veni ad
vobis dederunt Ille aut aliquando vobis
ad vobis dicitur et dicitur illi dicitur
la tus dicitur

levil ille miser pro summo banhanu ddo
 ne faciens est se illu occidisse cu dament hanc
 in re nihil vens faceret illi omnino conchi
 summe facit vens in sala ponit illu stabe
 runt et uelchis venient manib' postrogant
 secundu in honore palulu' et uel in domibus
 debus et uel in sala totis fratrib' et seipus
 tanta' sala' capul hanc' uenit ille cuius
 gratia uenerat etc. miser subingit etc
 qui in sala fuit rogauit illu' ut ipse hanc
 uenit ille libonariu' quid' illu' se' postulat
 lu' ausullu' fuit monitus enim intra
 horas est elata pua' in dies non bene
 ne' pependerat talu' potestatis in chierum
 est ipse ad eum plu' ut nullu' p'ferat ad
 mouit' glanone nisi in uigis carge' ex
 umbale ex pellere ito concludu' nubi est
 ubi' ito qui ubi fuit

II^{ma} Exempla

Siomha' Casus

Talu' est in quoda' loco germania' ut quoda'
 tempore aliquis eius cu' sua uocone ad messi'
 uenient' et uel aliquid de eor' manib' uocari' dcor
 uentis contra illu' Conuenerunt ille pali' cum
 non posset accepto fabe' se dicit ipse gullus ubi' ita

57.
Falsim moveretur illi scilicet dicens coram me
esse fugit et sic fugeret nisi fuit ad civitate
legem versus qua tendere et laphone de
tineretur in dule ille transiit caritatis
abnati ipsi vellet interrogans quos pergeret
respondit ad locum quendam expedirenti eam
res suades dicit monne tu occidisti uxorem
propria negant ille cum tamen sanguine
aspersa veste haberet suades nam dicit to-
quendo cu illo accipere ad carcerem illum
claudit atq; morti advehari cu ergo dicit
ocula ad palubulum duceretur et suspendi
vellet casu quoda cu carnificem ad eum isto
palubulum cecidit et cu caeteris liber factus
est et ab ipso tempore privilegium suspendendi
de fures ista civitas amittit

12mo m^o Exemplum

De diabulo et monasterio pelenti

factum est in aliqua urbe germania ut
diabulus in vultu in membris persona et
mirabilibus et monasterio pelenti dicitur velle-
rent illum ponere clamabant post illud et
scabant cu negans carcerem ultra sit dicit
italy

solus ille ex agraria sua fugerat ex una par
ta ruralis persequenibus nihil minus illi
dru'ia' procul ac iudale drent et actinanti
quenda venient homines perierunt neq
amplius a quopra' visi sunt

13 Exemplu'

Be nobile Sutherano

Voluit aliquando apud Vainmarin' cu' aliquant
Vainmarinus cu' exequit u ad quanda
emulati' ubi fuerat Sutherano' sed Caluini ex
cuis exequit nulas quoda' valde agulus fuit
Vainmar ad duc' suu' rogando illu' ubi p'si' conee
devel ut possit Confiteri p't' ap'si' conee suum
fuit ille pro more Sutherano' Confes' use est
et venit cha' ad communicatione' Caluini non
ille cu' inter illos f'ommunicantes flecteret
dala fuit cha' ap'si' buce ellapanis et v'unsij
alfus magnus ampletus v'ino pro ablatio
ne ille abibi' nu' cha' abij' ab'it' et abij' se
cederent. mang' illi clalera' sumptu' ablu
tione' quo viso Caluini' interrogamul' quae
hoc fuerat. respondit ille se quolage' illas ven
dij' se complu' et Carapona' ex templo fuisse

14 Exemplu'

Berege Hispanico

Fine

fueral ne sequida? Putgaroru? pleniens apu
quem fuerat sanctus vir que se ipsum admi
nistrabat ab agnis velus acrimis pessimis ab
stent et cu' die quidam effecere non posset et
ca' ipseus ad monachos nigris exonerentur
venerat illoru? fessu? quoda' tempore sum man
ad quod celebrandum in locu? quenda' conuenient
et cu' consueti essent clamabant supplices fac
laxu? quod voce anclia' Sanctus vir malus vel
et bonis pessimis rogant ben' ut pectus illos
inuadat et statim in puncto pectus illos inuas
serat alq' aliquat' mltis hinc in una locum
iacuere et nulla clamans fuit in ciuitate in qua
non quatuor hinc manerentur qui postquam
compererent se esse punitos propter intercessio
nem S. viri venerunt ad illum rogando ut ab
ipsis ista pectus a uentrem illos uelle pectus
alia factu' ut quicquid uelit S. Sanctus fuit
Contentus iuit ipse ad quatuor domu' et ad qu
eum ingredi uelut pectus in pectus reserant

18ta Exemplum
de miraculis factis

Anno 1338 circa 20 et 21 Junij factu' est in ciui
tate quada' nre quison Augustu' in uolo quoda'
tem

tempore in domo euangela' venenigrans' ultrachy
 solares perstringendo fenestras in parietibus
 da' signa facerent una vice fecerunt cabrem
 succum et aspersione sanguinis et hoc signi
 ficat illos passuros breui post magnam mis
 riam sicut post factu' est a succo zeta vice factu'
 fuerunt et euenti inter quas stella' fuerunt
 post liber cohibere factu' est stella' et stella
 area et hoc significabat peruentas qui
 post compheati erant 88: Trimbaleus per
 stellas prodele' ratione' divina' per libu' h
 bru' vata' per stella' sede' caeleste' per ^{argu'} solum
 bona mundana qua' ab hoste et proheci
 si diripiuntur et in celo anchora aequi
 rentur

16ta' Exempla'

De fure agulo

Videbantur in germania probantibus tempo
 ribus tales fures qui habebant aliquos cistos
 inclusas quas secul' semper postulabant ad au
 dmas tanquam in illis merces aliquas habe
 rent et cum veniebant ad hospiti' rogabant
 ut istas merces darentur ab hospite suggeli
 rentur darentur illis velle ad aliquo loco

re hospites nihil suspiciens mali ponebant
ad quas carrenas ubi nec habebant stovias
tunc quando vel ^{quid} cista in camera ^{clausa}
fuit tunc aliquis ^{quid} inclusus inlus cocibat aliquis
quid polebat accipiebat chilen. Je clauderet
tunc ille veniebant quoru' erant cista ^{reca}
cuperabant merces suas et ^{bonu'} valobes
de hospiti abebant quante salpstri me ^{clari}
ulebantur paratque non ^{comperirentur}

17ma Exempla

De quodam ^{propheta} subterano

Quidam ^{propheta} solam nocte aliquando ^{de}
debat ^{esse} aliqua solui ^{domini} eu ^{con}
cione ^{de} habere ^{pro} parant ^{se} aliq
modo ^{Evangelica} chi ^{age} ^{ne} ^{sug} ^{gesta} ^{et} ^{pro}
me ^{Evangelica} ^{legit} ^{post} ^{Evangelica} ^{evan}
et ^{eu} ^{orant} ^{somno} ^{abre} ^{plus} ^{fuit} ^{et} ^{dor}
mi ^{ut} ^{habet} ^{putabat} ^{quid} ^{pro} ^{pheta} ^{facit}
curam ^{chi} ^{eret} ^{et} ^{con} ^{cione} ^{non} ^{inspirat}
et ^{eu} ^{sal} ^{chi} ^{domin} ^{at} ^{que} ^{ut} ^{illi} ^{pub} ^{lic} ^{ant}
meditatur ^{venit} ^{ut} ^{illu} ^{aliquis} ^{sacrifici}
parit ^{trudat} ^{illu} ^{dicendo} ^{espera} ^{tempus} ^{me} ^{pro}
ali ^{con} ^{cione} ^{de} ^{somno} ^{fractus} ^{putabate} ^{Je}
inter ^{com} ^{putatio} ^{ne} ^{dicet} ^{ca} ^{Je} ^{pro} ^{pro} ^{no} ^{pro}
aliqui ^{aliquis} ^{non} ^{illu} ^{debere} ^{labore} ^{tunc} ^{honi}
ri

1175
viserunt clamant abruerunt ille aule fuit
a Lutherano punitus

1. Bm. Exemplum.

De saga quada[m] astala

Accidit quoda[m] temporis inlemalle pueri cui
da[m] ex Gymnasio Palnu[m] Seci Jesu ut domi
alibi saga[m] vagereluren[?] tamen ille ipse
resuscit[?] v[?] erat saga quada[m] saga cum
puerum videret sibi imago[m] v[?] inuitant
ille ad quoda[m] conuiniu[m] p[?] p[?] p[?]
ille venit ad conuiniu[m] v[?] v[?] men
sas influculas, feruicis v[?] p[?] p[?]
ornatas, ipanicles ornatas habebat v[?]
ginit[?] alige[m] v[?] v[?] quada[m] tamen
omnia confusa erant ex infirmitate
hi ille puer e[?] diu miraretur super mu
nit se sancta[m] v[?] cogitans v[?] v[?]
f[?] mina palnu[m] p[?] acceptis ut post
palnu[m] conuiniu[m] comparare diu h[?] v[?]
et exanvere omnia et ipsi in palibulo
loco cubituli amati sedebat et v[?] adhuc
in manu poculu[m] habebat et v[?] v[?]
chamfi v[?] perierunt et habebat poculu[m]
argenteu[m] et v[?] p[?] poculu[m] et ecce car
na agnitu[m] non poculu[m] fuit

174
I gnumm Exceemplu
De hospitiu' hysa

Fruigo at viciniate germanica mne
dela paxent ut hospites aliqui venient
ad hospitiu' q'buscunq' capones pullos
afancluros parane paralus pul' rta
mandalut et ipsi pulabant q' comedebat
Isc cibus ad paranelu' mandalos cu' domo
venitri cubilulo quoda' p'ones cubra' au
bant. aliquid nactu in cubina' p'epene it
cu' domus ne non palrat' euit vms nel
cubina' p'ns oga mandaret et cu' venire
invenit unas bufones vipers alhos
Commedebant' cubra loco galmaru'

2o Exceemplu

De proclat' Condemnato

Amela' p'nt summe peccato' abolebat
Carigere chazi admonetur ab ameis a
Cancionariis tamen illa a vitye non des
stabat absicut' sus in lulo r'acbat' chea' m
ipsi p'ro fic'at'at venit ad illu' Confessa
qui ipsi persuadibat ut confiteretur quia m
de ipso agatur abtolem' nabit' et ille p'p'nat
Confessus est sed maiora peccata subtra
et

et cum non crederet Confessarius mortuus est
 Confessarius ad mulierem in locum quomo-
 do veleret offerebat mortuus iudicio adtem-
 plum palam saluum esse expectantem
 sacrum gratia pro ipso et cum vellebunt
 di ad sacrificat velantant que seu aliquis
 spectum panele curant ante altare post-
 illat ingredi non permittit hanc enim
 per vana ingressus et cum hunc accipe-
 ret epistola legenda inuenit spectum
 p[er] p[re]lud[um] checulo fili nobis sacrum pro
 me expectare in adomum curia deum
 tus sum propter peccati occullatione

2° in exemplum

fuit ab ipso a. 1171 a. delata qua omnia
 in bona a miserat et cum annis et mala de-
 sperabunda et longis quachebatur dhabalus in
 persona hinc ab unam ^{anni} ipsi interrogans quid
 ipse esse respondit hoc est hoc ille succurre
 valuit recusante illa mochi agulis per sua
 sit et cum per magister dicit bona aliqua ca-
 has condicione ut antemptu impeditur t
 tunc velata dii in p[re]sente bal[is] fulmine
 occisa erat

22to Exemplum

De non sacerdotale

Parvulus quidam venit in habitu clericali
parvulus quendam rogans ut sibi daret or-
namenta ad sacerdotium expedirendum parvulus
mandavit ut parvulus avaritiam in
mali susprensus ille licet non erat sacer-
dos ornatus venit ad altare et cum ab altare non
sacerdos vellet consecrare ipsa manus ip-
sae accensa a candelis ardebant et alii pro-
spera non desisteret postquam autem omnes
hinc compessere manus ardebat clamore
excitabant ille cognito suo errore et aliter
se fassus est se non sumere sacerdotium

23to Exemplum

De quodam sacerdoti in avaritia

Quendam quando vel qui se fecerunt fuisse com-
muni Conspicere quodam sacerdoti avaritia et si non
antiqua nihil parvulus quinquaginta boni incipere de-
enerit in hoc vel ab ipso abinet sacerdos et
sacerdos complicitus ipse qui non poterat esse ille
non audiret sacerdos talis desperabundus pro-
se omnino occidere vel suspendere et dicitur in
salva et valens suspensus subire abarratille

Abi: Jib Panlu' falcari' el pelas p'ndon'q' vel
a me el ab' h'bi: ille cognoscens clamor' suu'
desperabundus voluit illi causa' essent' ille
ibi supp'ebant pecunia' valua' et cum
perdebat saepe veniebat ad illu' Paen' choffe
debat. p'su' et pecunia' quanta' p'osebat ab
dabat donec lassam' hanc' inter se fact' est
ut consilio' p'si d' h' non sumptus omnes p'
d' h'ant' usq' eu' philo'sophia' absolueret. Con
tin' p'ebat a clamore quid' v' h'ius facer
debeat magis illi clamor' ut theol' gra' audi
vel quid' audib' sacerdos friv' ille nihil mot'
suspectans factus q' erat ch'ri' est sacerdos
en' p'rocl' loco p'ann'is in p'igatus fuit
mone' ut infantes in nomine illius b'p'tiz
get faceret multo tempore usq' du' non com
periret sed postquam' compen' fuit eo' offi
suo de gradat' fuit et Bomb'us.

Nata multos fuisse tales en' Suevia' sac' rotas
vimentos qui in nomine d'abati ad trecentos
infantes p'p'hanenat' p'ron' montua' pane' m'
erat media' dem'no b'p'tizata tunc apparet
quanta' sacerdot' in Germania' v'ib'us sit in sa
eris rebus

Septu' Exemplu'
de p'curis' Lucen'ibus

Sage

Pascebant alienando et legiri quodam hivo si
 Paniam? pastores pecora et cum intergero carer
 tur Compluerunt ligna aliquot et se occuparunt
 vici? ut facerent mone succedat ab saluerunt
 Itaq? unus illorum succedebat agebat et hno
 mini stabant et hoc fiebat apud pelva quon
 da? in silva et cum pervenirent ad esenahore
 et valebant sustinere aliquot orbicula? fa
 sim agnis de celo clapsus est et ab igne
 illos ostendens non esse facina chum a illis
 denota

Notandum non dubitamus infra ista exem
 pla qd a se quida? quoda? et quida? a professione
 meo in melioris a engolpaly nno sterler
 andini illu? chrisce se auclitise a quodam
 dno et quida? magna? naba? dicente non
 ripu? filios non esse filios quome quia? ali
 quando eud? anragis vel semis fabillis placu
 ity absenbly maribz aduiterie ammissionibz
 et hinc illamala in filijs qd aliquando
 filij nomine profunt et figre? paternula? vel
 malum? sed et pulcherrimos vel inopione
 frant qua? ipsi

Etia? Exempla?

De mustro apes rosulante?

Cunda?

Unda rursus perfraxerit et al. ut loqui in super
helo hlera historiam pro apibus respectantibus
Abenlus venerabile sacramentum hoc a suo
perfraxerit erat ille in il. vel si. Communionis
et accepta Communionis non consumpsit
sua sed secum attulit domum ubi in locum ad apes
habens in ore venerabile sacramentum in
spirabat et cum inspiraret aqua ipsi eccidit in
tus ut non poterat amplius excimere et apes
statim ad venerabile sacramentum intumescit
Congregata sunt ille cum non poterat excimere
in accepta aqua cathedra in fuit supra apes
ut statim apes monentur et in ore venerabile
sacramentum factus est aliquis infans factus
vise perleverit factus in fuit in fuit in fuit
suis paracho paracho postea cum summa
venerentia acceperat

26° Exemplum?

De Valgoinis Vulture

Iste fuit dux supra talis ecclesia Impera
loni et in summa disciplina omnes suos
miles habebat ita ut si aliquis militum fuit
bal accepit calcavit per fuit ille fuit in fuit
noli in fuit qui postea in summa praesentia

nis investigatione contra Imperatorum Canis
 naverat qd intentio militum de eum fuit et
 occisus a quada' duce cuius compadialis
 duceby Is aliquando cu' althne fidelis ege
 Imperi praxi erat cu' aliquab' centu' equib'
 by ad Walla videnda alru' fuerant bene
 munita et cu' vel aliquis militu' habuit
 equu' valde pro cae et ad delinendu' disp
 icile que cum non possent detinere esse
 clamavit quo auclit Waltheri suspensio
 sine ulla respectu manavit et multis vi
 dens non esse causa' talis desperantia
 cu' sua postula ad p'p'us m'eda' euenit
 et explosit consequentibus sed nante
 h'genalibus Waltheri videns animo
 silate militib' ista donavit et combu'ni
 penales clari curavit

et unu' exemplu'

De nobilibus quibusda'

Confessione vna inter se quanto vobis malis et
 loquibantur inter se de vray vobis et cu' vone
 n'it d'nd' p'bolit et quib' al' p' al' u' al' p'
 antala' loque' v'plu' vone illam d'p'ebat
 suay

has subditos esse vultu pro concilio et
expeditos ad clauda pecunia aliter vultu
graves subditos. Et sic consilios ut
clau non vagantur. clau dicitur
zhus dicitur ^{habere} parte a forant
quas sunt sine ulla. periculo dicitur
possit

2da Exempla

De mercatoribus quibusdam
conueniant aliquando inter se cives in
quodam parua parte ad vna ciuitate
mercatoribus istis in quodam tempore in cau
spona tuleris se decerent quod unus alter
melior habeat vocare unus fuit inter
illos ~~est~~ vir astutissimus qui abiecit vni
clieo tunc habere molesta vocare illud
habere vocare mercatoribus cum tamen illi
nunquam nota fuerat bene dicit esse mer
cator dabo tibi summa summa pecuniam
si mihi ostendens ille bene confertus fuit
discessit ad illa ciuitate ubi vocor fuerat et
ibi omnia pecunia de novo quomodo ignota
erat referbat postquam referuerat dubitauit
quomodo possit vocare agere dicitur et ali
quid parari bene adruit aliqua fortuna quod

famina ephemerum dicitur erat nola christiana
 est inquit aliqua cristallina parane iniqua pale
 ra ingredi qua cista cu' ingretere erat iste
 mitta' inquit olepoulani ista velula ad dno
 rogans ut velat istas opus r' es referuane
 (disposuam se enim a firmabatur) p'missa
 non redibat dno nam recusans promissit
 et inquit cubreulu' impugnat velula abmit
 nate cheens quasi chisoseuna et cu' noceh
 ut dno salu' veniret in Paniera' et cu' dno
 dno nocte erat eximibile et apperuit cista
 ipse et accepit aliquod semelin' postea ne
 teret illa' et voluit quatuor habere signa s' in
 pane hoc facto ingressus est leu' ad epa'
 dno dno et velula redit ad dno' p'one
 cu' peranda' cista cheens se non palu'gae
 chisoclene propter eas causas dno vel
 dicit et dicit se bene cupo chisoclene velula gra
 tras agens accepit cista' et cu' domu' veniret
 illa eximibile et per saluit ipsi et chisoclene
 et cu' veniret ad mercatum mercator
 interrogat illu' et cu' habere signa ogerit
 illi et cu' videt per saluit illi promissu
 et dno inuocandus mandauit famulo ut dno
 ad dno' ut cheerit illi dno chisoclene et

1
pot debet al. ipsi ab ma^o rose clu^o extra ciuitate
enleuilla^o ut illa^o occidat al. oculus^o q^o ipse
dno^o ut ferat^o q^o hoc non fecerit illu^o
debent occidi^o famulus salys facere no^o man^o
to dno^o venit ad illa^o ciuitate^o talis lre^o et
cu^o illa^o dno^o videm^o la^o labu^o illa^o (amb^o
emini suspicabul^o mah^o) iulennogunel di
elno^o famulus respondet^o cu^o ad huc^o q^o ipse
ua^o et addidit^o quod^o no^o natiu^o ent^o dno^o u^o
ipsi occidat ab ma^o indubio pulchris^o v^o q^o ipse
illa^o indubio rogatus^o ascendit^o equi^o et p^o ipse
scilicet^o famulo^o et habuit^o quenda^o ag^o q^o ipse
semper illa^o consultabatur^o et h^o ipse p^o ipse
et cu^o ad p^o ipse^o venit^o famulus^o et ipse
et ipse et dno^o alia^o alio^o quibus^o et cha^o dno^o
debet dno^o descendit^o et p^o ipse^o descendit^o fa-
mulus^o fletus^o genibus^o rogauit^o illa^o ut ipsi^o p^o ipse
et nel^o quod illa^o velit^o occidere^o tale^o emini^o man^o
dalu^o dno^o q^o ipse^o dno^o an^o hanc^o rogauit^o
ut p^o ipse^o velle^o illa^o ipsi^o dno^o consilium^o
quo modo^o debeat^o facere^o famulus^o bene^o con-
tus^o fuit^o dno^o illa^o dno^o ut^o ele^o vob^o ipsi^o feras^o
reges^o omnes^o abgerenderet^o oculos^o ag^o no^o emi^o
et vel^o et ipse^o re^o fuit^o dno^o q^o ipse^o famulus^o p^o ipse^o
dno^o ut dno^o illa^o regibus^o quo^o ab^o ipse^o reg^o

Zymu Exemplu

De singulari singularis facte

factu' fuit anno eculo praesente aliter super
 natione ubi multi melibus salis praesentibus non
 in helonia a quibusdam ^{in helonia a quibusdam} ^{in helonia a quibusdam} ^{in helonia a quibusdam}
 debeat post morte ipsius quae dicitur debeat
 aliquis infans emungula comitibus qui ab ipso
 fuerat is talis i talis aliquid dicitur de natio
 ne dicitur et dicitur pro memoria apud que
 da' regem ubi i pte infans fuit que per dmi
 :nu' infanctum cognovit dicitur omni fuit ipse
 et angelo qui debeat ipse dicitur i sine filia
 de re hoc conlongeret mandavit famulis
 ut occiderent illu' et dicitur adferrent fa
 mili' accepto infante. venunt ad silva' et
 commiserunt faciant loco infantis leponem
 caperunt et eos super: allacerunt dicitur
 quibus ipse infantis con licet infante relin
 querunt in silva in arbore super: Con
 tratus fuit nihil suspicant mali sed patens
 non esse dicitur domum postilla dicitur ab ip
 tomes adveniente ad ista gressu et dicitur veni
 relaudit infante in silva ubi infante in silva
 et quid sit mandavit famulis ut acciperent

infante et ad ipsius Lucenentis ego Comes
bela infante regerens cuius etiam eductus
illud donec etiam equestris inuenit etiam in
reuelum ipsius seruibus occidit aliquando
ad ipsa Imperator: veniret ad negotia aliquo
crepescit illud etiam Imperator: dicitur etiam
inuenit placuit ipsi rogant Comite ut ipse
vellet ad seruicia Comites non recusans
dicit et cum aliquando a puo Imperatore
etiam instructus fuit a pluribus virtutibus
peratore ipsi inuident et excomitant non
illud occidendi nihil illud vel videri suum
cum literis in quibus serui perat et perlectis
etiam illud occidit illud ille regerens
fessus cum literis etiam discederet iam non
Comitibus venit ad parafu gemela etiam
parafu dormiunt etiam dormiunt parafu
acceptis literis illud perlegit illo illud
verbi ut occidat illud semper ut etiam
filia sua quo scripto inposuit ipsius de
literas vel capsa ille regerens cum talis clo
maret discessit etiam veniret ad noscom
di del literas quibus perlectis videri debet
filia in noscom et hinc apparuit videri
tas sui cum parafu quidam occidit
non

non potest

30. Exemplum

De Insuperbia

Evenit aliquando in Palomia anno mi-
fallor 1639 apud quendam nobilem Spano-
licum habuit aliqua Virgine parva qua
aliquo tempore iniuste verberabat sub Cru-
cifixo in hypocauso et cum mallet atq. per se
sileo magna verberaret sanguis in ipsius
manus ex latere crucifisci fluxit et cum
fluxerit illa non solum non compertit sed per-
tulit aliquod abud cheens nimirum sic facta
ta ipsi in calverit manus et cha quae si
aliqua aqua sub nudis fluxerit et cum
appareret manus vixit sanguine in ma-
nu in scamno et in latere crucifisci
quo viso perterone facta et dixit qui cruci-
fiscus acceptus sunt ex ipso hypocauso et
alio tempore aliqua allatus ubi cha san-
guis aliquo tempore fluxit

31. Exemplum

De Insuperbia

Quidam magnus anno 1639 in Germani

ex claustris fugerat et ab eone cluserat
et eu' aliquo tempore maneret eu' rison
habuit filia' qua' filia' eu' est adulta ab
quando fuit uala palai et abspicit ipse
gentilia. Et hoc in concessione auctum fuit
Stadij a quoda' Jesuita' in festo S. Nicolai
anno 1640.

32da Exemplu'

De Casu iudicij falsitate vel hypocrisis

Quidam aliquando a meo professione in
libra' fugalstadij quod ipse uiderat alius
rusticos qui habebant una arbore in sua
habeo commune et omnes fructum
et ipsa arbor eu' radumis pulchra erat
cecidit in agru' unus illoru' rustico et
eu' rusticus ueniret uoluit arbore' accipere
alter subteruenit et hanc fructus arbore
in medio lune ego accipiam mecha' et supra
lune primus rusticus dicit quoma' conuenit
non possumus. Veniamus ad mecha' lune
abundat Casu iudicij uelutis causa' suscipere
ageni' in eadem promissu' sua' opera' iudicij
dicit alter rusticus casu uenit ad eundem tan
sicut urogatus et suscipere casu' ipsius alius

exponeret talia ad hunc causidicus dicit ego
 quia tua causa suscipere sed prima habeo mi
 nis nulla mea negata propterea habeo
 hunc men altera amica causidicus semel
 ipsi ubi causa suscipere et si nihil ipsi
 aliqua sed ad illu etiam sufficiens vel
 cu sed ad ad imulabe et quatenus causidicus
 ducant ipsi aliqui ponet qui aliquo modo
 fuerat talis in te. rogamus illu quare qui
 non de ipso causidico quod negatis habet
 vel cu illo respondit se sufficiens habere
 ad illu aliqua sed ad illu etiam puer accipe
 vel illa sed ad illu et legere per legibilibi ipse
 scriptu talis modo amice rogare ubi ipse
 puer in istis vestris causa ego alterius et
 et nos agras habemus et illi amice
 puer exphicant germanice et hunc male ru
 tici illius sed ad illu scriptu sufficiens amice
 talis scripto meo semper venit ad alteru
 vestrum melius nos inter se componere qui
 ubi agras vestras debeant accipere et
 ita deceperunt vestris ad nos

38^u Exemplum

de Basilio inposita Hispanis Tom

Tempore Elizabethae reginae Angliae Hispaniae
 classis 60 navium missa fuit contra circumlatae ipsius
 reginae eheu' eius expectaret ut classis in
 circumlatae in manu reginae nobiles pugnare
 ea agente quoda' una nautica complata fere
 bono pulchre missit de traclaneta pace in
 Spanis Hispani nihil suspicant mali inveni
 runt nautica' inter classem quod pulchre
 rant quia ea hostium navibus non loquuntur
 nisi opposita ipsi Contra maria nam' inter in
 ipsi conclarent de pace ou' illo qui scilicet
 in manu accensa illa nautica turbaret tota
 classem et la mecha pars navium perit non
 quod fuit Hispanis ou' summo non salu' de
 uno sed etiam padone eheu' hoc Romae
 merant Italus quela scripsit passu' in
 Hispanos tale etiam emulo illorum Roma
 Jacobi in formis aspicit. S. panis et hinc
 S. in Romanis super in natis per dila' et
 nerit feralia ad sovigia S. Jacobi habe
 bit magna mercede' herba hoc passu' in
 Spanis Hispanorum illud

3 quatuor exempla

De funto Hispani et Germani

Conveniant inter de Hispanis et Germanis

aliquando et inter alia familiaria colloquia
 habebat. Et Stephanus proclamauit sicut
 summi qua Germanus Germanus dicit
 hoc in possibile esset. Et in finibus suis fora
 magna ego bene eu' chi inter illos talis bon
 promerita exhaeret elefante deponerunt
 aliquod symbolu' proclamauit si nichus?
 nus altero furatus fuerit aliqua re' Com
 pofiti itaq' inter se velus iud' Stephanus cu'
 Germano adورا' ambane' ubi fuerat nich
 alonnis amis ubi fuerat tona et Stephanus
 ascendens furatus q' raba' q' a qua' p'ubor
 tonatus est et tunc qua' ascendens Stephanus
 ambane' elepogunt vespes proclamauit pre
 noxae et p'ofulsub ambane' interm' ascendit
 dea' ascendens furatus est tona summo cu'
 antiferi' am' ubi cha' am' immata p'olere et
 et non sentiret, in nido bene eu' p'pende
 re Germano, Germanus admiralus affa
 hant' ipfius, hincens ne ipse fuerat nelum lala
 ne' accipis illius no' p'ub' p'et' h'is fuerat. et h'ia
 et tala' grafalie hincens est

3° Exempulum

De Pragmatico Insigni

Contigit

Contigit aliquando in Germania anno
 gi in monasterio quoda[m] nomine Sigis
 manasterium supra aliquando valebat accipere
 clau[is] vi nam paterna[rum] delectat abeni pro
 1000 magna pecunia qui in isto monasterio
 manebat ab ip[s]i prodebat monasterium
 ducibus pecunia[rum] pro miserat ip[s]i conu[er]te
 pome prodebat monasterium cheu[er] aliquo
 pome composu[er]unt inter supra et prodebat
 duraret in uoluit aliquo ^{casu} prodebat
 iurat miserum p[ro]batu[m] in loco p[ro]batu[m]
 sicbat prodebat facit nihil ip[s]i cheu[er]
 Simulabatur enim se lingua[rum] negiret cheu[er]
 temon omnia commenta ad ualla uisite
 care et ab quo granine (ne nosce uentur)
 Spengere. Et in tempore aduenit mag[is]t[er] supra
 Regulu[m] ad abbate[m] et p[ro]batu[m] daret uice p[ro]batu[m]
 tot Regulus p[ro]batu[m] prodebat daret in aqua
 p[ro]batu[m] fuerat p[ro]batu[m] monasterium Regulu[m] uero
 cicut se summo acunione monasterij cheu[er]
 in aqua daret elata omnes submergit. Eo
 mag[is]t[er] supra ab abbate Regulu[m] ad abbate[m] inter
 quare non nullat Regulu[m] p[ro]batu[m] quod si non
 illu[m] uelut est de monasterio. P[ro]batu[m] quare
 lus cheu[er] se commisit Regulu[m] et si uult ab ip[s]i

Imperator ipsa munitione debet non plebei
 sed nobiles veros nullene el duces ut acci
 mant ipsi messaggeria quia ipse summus
 videt ut tanta munitione la bonis hinc acci
 pialur legatus pergrasus cheat pro Impera
 tori succiso Imperator crederetur esse tra
 misit quingulos prociuos chees cheu
 illis quing nulla nulla puellos sequentibus
 cheu illi trigebentur quingenti sui post
 verbe melugi fuerant el em tempo ris
 clamabant quanelo velleo lane monaste
 mu' rosp. nch se jahni daturu' elite omi
 glomina horribula elite omnes simul
 enecant el eu' clamor anheliter fugant
 ipa quing nulla qua' expeclabant illas el
 significasunt Imperatori. Illas vero ip
 aulo frangemata non sub tantis mugit
 noctu qualuor nobiles accensio facit ut ex
 elarent clamore elite ludarent exeri
 tu' puo el paelu' quia pulabant tuncate gre
 mullos nobiles fugerunt el in fuga multa
 nulla occisuerant elite ex isto frangemate
 inmentate glama' re parlant abbas

Nota hablen fuisse duce' Vaimanigenem
 Constatuarias el Lusitanas milites quod

quod sub facta ~~facta~~ anno 1628 in bac
malis obhenerant isti duo exercitus
meus et latomanus velomat et eum pro
mo' gaudii in castro compalament comi
devent epularentur Vainquius et pit
aliquos milites ipsius quos diligenter ex
minabat quid faceret illa? hec illi mi
bant statim hec ne fecit u' promiserat apud
manis et vilia ipse de habere illi malis
vixere hocceunt illos epulane. Vainma
oleis pendi gratia (quonia' fere nulli in
quodamlo protho amiserat) collegit om
suo milites et vulneratos quia non est
pervat nulle milite' quod se bene paleo ab
fendere tamen ille se prolo metu et acce
militibus istis castoriamis quos capere ab ipse
ostenderent loqu' pervent et venit ad prin
coentras occidit illos ne aliquo tumultu
ostenderetur et sic et abas v' se u' venire
Capitulis castro in vigiliis ibi symbolu' ceula
Per minas a militibus acquiescit et de castro
impune ingressus est et nonne generales de
nuntios accepit et eum exercitus hodie esse
comperit fuga sumpsit et in fuga olo milite
nihilu' occisuerant et sic et generales et
iles germani pot' nunquam fuit auditu' anni

quod illam negligentia in rebus agentibus
tenetur in perspicendis in falsitas in tubendo
pugnatas in vigilando apparet

Nata Concliu' fuisse tale apud germanos
velene Michael quod erat pro vno angustu
pro tribus laicu' et pro duob; Commo dnm

3° d^o Exemplu'

De praedicans laudante fidei Subserana
Anno 1040 factu' est in Hibernia. Quidam
praedicans Subseranus valebat conuenti ad
Catholica religione alter audens praedicans
ad huc illu' et interrogauit causa quare ipse re
lit ad Catholica religione conuenti respondit
agnovisse se falsa profiteri fidem praedicans
alter mirant dicens Vna me omnes dicit
dab rapiant si non est vera Subserana fides
post duas dies facta persequens venit dia
bulus in rusticis emula specie et in torchi
rapuit illu' hinc apparet malas praecationes
esse fugiendas

3° d^o Exemplum

Si cruce pellere omnia opera Sugaru In

In Germania in aliqua Civitate capta fuerunt
nulla fuga pro multos dies per se
infectionem tunc manu valde vulne-
ravit et de hoc secundu[m] sententia[m] dicit
malis ad manum erant interrogat[ur] cum
cum non alio vulnerant quod scilicet
cerdali quibus erat responderunt se non posse
quidquam illi facere quia semper munit[ur].
Cum quando ^{subit} ab eis surgebat mane. Si non
credens indices miserunt absque ad gra-
diti tamquam surrexerat famulus famulus in
venire ad hypocaustu[m] sacerdos p[er] hoc v[er]o
est non manum se sancta erant et non
facerat erant statim a clericali fuga et vulnerant
ut illu[m] in caput aliquibus se non habebat

De humilitatis vinculis

Baronius scribit in suis libris fuisse ipsu[m] tem-
pore aliquo Episcopi valde p[er]niciosu[m] dicit
clericali aliquando seculi difficultate salvari po-
t[er]e dicit hoc tenens ille esse Episcopalis officii
deservit et factus est simplex rusticus et omnia
officia sua exercebat tam diu donec alius vir
revelatus fuerat illu[m] vera[m] specie[m] qui venit ad
illu[m] interrogans quis esset negavit se esse v[er]o dicit
erat revelatus facit tunc clero ipsi dicitur

hinc conditione et multitudine cuius fuerit saltem
nisi post mortem ipsius quod est factum

39^m Exemplum

De Philomela Carthaginiensi

Paulus Manentis scribit fuisse ipsius tempore
aliquem virum qui quodam tempore quendam per
silvam anchorit Philomela carthaginiensem que tanta
audelo stetit parum sub amore anchorit
gualtra ipsius Philomela Carthaginiensis et cum aliquo
die staret mirifice ipsi placuit et cum illa
complacencia esset secum esse cogitabat esse
impossibile ut non silva in ista amica
bona. In qua cum esset opinione summo
studio tendebatur quod capere eum cum per
laqueos prorevel infidias amica pulchra
qua capta vidit multitudine habere et ipa
amis carnis omni et cum videret parum ha
tere balus iratus propecul in terram di
rens illa nihil aliud esse caratu meam
eius suavitatem

40^m Exemplum

De Rustico Impio et peruerso

Audientibus interueni me in concione quada
In

Ingalstadij in Coniione Germanica
 quenda rusticus qui non antehabebat Coniiones et
 alios tempus seculi anocabat cuncti gratia
 in temporis (quod) opus cuncti ad templum
 ad hospitium ad habendum quoniam sceler
 in dno auelus a'usarchus mortuus est
 post tempus quo in monasterio alluissent
 templum et fecerunt mare regium supra
 Cantuariam. Conuictus qui supra lumbos
 us stabat obturauit sibi aures dicens quom
 ipse non desistebat a peccato ideo ego cha
 ritate ipsius misereri et elegerunt vos regium
 pro ipso cantuariam quia frustranea vestra
 Cantuariam preces

In galstadij in Coniione Germanica
 quenda rusticus qui non antehabebat Coniiones et
 alios tempus seculi anocabat cuncti gratia
 in temporis (quod) opus cuncti ad templum
 ad hospitium ad habendum quoniam sceler
 in dno auelus a'usarchus mortuus est
 post tempus quo in monasterio alluissent
 templum et fecerunt mare regium supra
 Cantuariam. Conuictus qui supra lumbos
 us stabat obturauit sibi aures dicens quom
 ipse non desistebat a peccato ideo ego cha
 ritate ipsius misereri et elegerunt vos regium
 pro ipso cantuariam quia frustranea vestra
 Cantuariam preces

parentis manibus sui excepto fructu quodammodo
 etiam videtur illa non posse nocere parenti
 instigabilis filius et impone compulenti ipsi ad
 hoc faciunt peragendi cui consentire mari
 tus quaedam nocte vespertina latra eum puerum
 debet venire consueto tempore ille rufus in
 ferula ex mensa accipere praeputiora et
 praecipue a salura, puerus ex veniens ad
 mensam nihil offendit in mensa tantum pane
 nihil dicitur de aliqua molesta inferret
 illis consumpto pane abivit et ex puerus
 abire salura mandavit afferenda esse latra
 et in iudicia ferula a salura vellet
 comedere et palura superiore de p
 uerel a rignas factus ex divina pueri
 lenha propter bon tempus palris cocaf
 salura sallamit ipsi ad os et hi residentia
 tom sibi a phinu ad iudicantibus ubi ipsi
 comedere prius aliquis ad comedend
 du non desisset labia ipsius et fere insper
 112a denotat.

Exemplum
 de faller memmum meo esse in publico mus
 da authoris germanis fuisse quenda galli
 supernam et in nichilum qui ex in protho esse
 per corpus regis in globo traicelo lat salura
 dent

subtervalne qual et in subter maxime dicitur
ne esse excipimaret bene videri circum
obitum famula agant sibi vocantibus
mandant et illud esse pugna loco accipere
et ad quanda arbore adferret ipsi illud
supponeret ut adhuc antequa moveretur
hostem pugnantem possit videre

Nota Consilia cum ceteris doctis, praevalis et
magna auctoritatis viris agenda esse non
in illis ceteris quibus debentur mandata esse
Pro exemplo statim ferendum est etiam Ger-
manum Imperi in Consiliis facientibus qui cum
quod Consilium facere debet singularem
Consiliarios vocabat et occulte tamen
vni de altero scribat illi mandabat et rati-
ones pro re aliqua qua habebant omnes con-
clauda in Commissionibus contrarias adven-
tes scriberet et sic omnes scribebant ne sciret
vni de altero vbi scripsisset Consilium de re
satis factum fuerat opinioni Imperatorum. Sicut
Gustavus rex Sueciae fecisse videtur in con-
silio capere debentur rebus bellicis Com-
missionibus omnes Consiliarios suos quotquot habebat
ad una loca et in libet charta papyrina
scribenda scriberet et dedit illa tamen vni
alterius mente et scripsit ne sciret perfectum

ante Consilio nihil determinans cum se habet
bat sententias ultionu scriptas et cum ipsi
placbat tunc assentibatur.

Et contra esse malu quando aliquis princeps
dixit velle vel aliquis alius determinat quod
tunc in eventu in Consilio pro exemplo
si princeps quida in ducatu Germanico
qui in eodem tempore in ducatu suo de re
peragendaru suaru cura Consilio ha-
beret et statim audito Consilio Consiliarij
sui re in futuro peragenda determina-
uit et re statuta dixit se in Consilio et ecce
Cognatus post aliquod tempus Bruecelis
in Flandria ex viri aliquis per simulacrum
audiret omnes mulieres inter se recessentes
illius principis Consilio curis rei statim
ipsi admirabili mota fuit. Unde sic cito per
ea lingua sua statim in Consilio Bruece-
las venerit et quida ad fatiminas Vlisbu-
dionis ipse postea Cognatus puenit ad ipse
princeps et recessit ipse illius Consilio
de super dicit legitimali nominavit locu
quo princeps audito dicit esse verum.

Quid si Curiosus minus helem aliena Consilio
nis libru venidende Chel facere non debet
vel

debet et cum istis nemini magis quod cupit
agatur) malis istas nihil ad re hinc
pluribus esse dixerit cum circumstantiis alterius
non sunt. Quod tu non debes esse haerens
perpetuas quia verba ista Commodi ser-
vis promouendo designant altera quibus
manifestant cum verba Domini non plura
sunt diligenter tamen non du perfectam
serenitatem patefaciunt cum alieno pabulo et
postposito labore tui regni sed seras habilem
esse tale curiositatis scientia quia ablen legi
do aliena semper facit alii errore in
et tunc quibusdam vultu laum omnibus rebus
cum summo quibus amula instar cupit
scientia ista de sekeratis et ecce per perfur-
clona tua lachryme sicut de per tuum
tas perdit vale et dicit alienis ad me melior
in curiositate velanda. Cuius fieri nihil cum
ad hoc pertinet aliena puala seriphonis
Contentus scientia et alijs plura quae tu ad
pudatit ingenium addere non potes rebus
curse enim est aliena scientia mercatorum
cum dicit istis sensus vultum intelligas

Et sic Exempla
De felicitate Indec

In parte quada Germania vultus alij natus

290

Lahider

Et ipse referente professione meum Jurgolpaldy
memini ut indere de castro cheu leges in hac civi-
tate prae se pulsa silerent. Vnu. Vnu inuenerunt
aliqui eni. Venerunt et incheis operum ipsi offe-
rent respondit se illi sicut de facto sum plexe em
unde et incompetera tali magi. prae esse, illi
dixerunt pulbe quid tua refert et hanc si vultis
sic nihil enim plus in incheis dees quam
cum te interrogabimus. Vnu hoc sit fauori
du. Vel non, ita si vel non et hinc iustitias
perfidios cultores apparet fuisse

Exemplum

Stragomalis in regione

Quo quoda tempore Roma ciuitas ut bene
cordor legioni auctoritate germanice ab hoste
dum modum oppugnaretur et talis diuisus ar-
nis, tormentis et vitionibus peremeretur, tamen
hostis inanis labor in causa. Vnu tu propter
nihilum qui inbus erat fortitudinis strenue
tate cum propter inextinguibilis munitione
duritiam, ne tamen hostis ignominia afficeret
tunc quod punita frustra oppugnauerunt strage
mura aliquod excogitant tunc maximam
pobuere mandant et non parula egest sagis.
(Inclusis in illis militibus armatis) Tamen

Valius copia conerata essent hoc facto in se
aqua ad similitudinem digne esse parte a me
cu' uiderent esse similitudinem nam in pergenti' p' dabo
esse uacu' nro u' illa' miserunt libere in con
te' et cu' essent in his multas armati esse dabo
profiterentur et omnes hinc darent et dabo
no labore quod magna non haberant acqui
suerunt.

Quodam Exemplo
Congruente priorum

Quodam tempore ut bene recorder passerat
princeps aere munificencia possedit aliq
decima armatura militu' semper penes se
huit ut ista aere uoluerat uagari in aere
libis et in christiani munitionibus et de se
nibus parat catholici quida' princeps
gemina cogitavit ipse congruente
ad hoc exequendum profectus est quod fuit
cu' discederet patres aere simulabat se pro
apino calone saligatu' esse et rogabat in
traustu' dno quod non fuit ipse de negalaru'
ille expleto potulo grabatas egit et p' manu
princepi in regressu centu' uasa pro isto
in manu, ille post aliquot tempore arguit
uasis centu' milites armatos in chyl' uisus
et dno' tanta' uas dno' integru' fecit recep

294

et ad porta veniret pulsavit milites ²⁹⁴ ~~habe~~
 audientes creverunt et interrogarent quis
 esset et quid velit respondit se esse regni
 super principi dase cenobium promiserat
 milites principi egressione significaverunt et
 ab eis se immittendum interrogaverunt princeps
 confirmans se esse vera in se non nulli ille
 accepto auro dase in quo fuit vinum et principi
 dabat ad gustandum interim alia dase adferre
 in se ad viginti et alia fuerunt in amagar
 us deum princeps gustaret illi viginti protu
 erunt coctis et omnes in eubente sui prin
 cipe simul occiderunt alij audito tumultu
 cha creverunt et omnes milites in aliam
 vadendum alia est baha multa stragemma
 na freisse sumitale contra fines et vicissim
 illos contra illa qua ⁴⁰ ~~varia~~ historici descri
 bunt

Exemplum

De multa cruenta faminali responsione
 in rebellionem

factu est in quoda loco non bene recordar
 sed factu apud optime bene memoria quod
 est tale quoda tempore ibat pauper studiosus
 parisiensem et in vad domum ab eum rufus
 incidit in qua ingressus est rogans elemo
 Lyoni

Syna famina cum Jala absq[ue] marito in domo
interrogavit illu[m] quo perge[re] et respondit se
sunt me famina ne male intellexit putabat
enim quod parady su Jeroel o[mn]ia bene me
factu[m] est quod d[omi]nus caribi quia postu[m] me
marito ab quas vestes, pecunias et abiam
tene, qui ante aliquos tempus mortuus
est et nulla haec n[un]c occasione habu[m]t
serendi de ip[s]o quid illi faciat, quo modo
valeat et quid necessu[m] habeat, sed in me
vos donec co[n]tendit rogo vos accipite
in istis res et marito meo parate d[omi]n[u]m
vobis bona mercede pro reparatione. Sicut
sus videns famina[m] male intellexisse et
talo qui promisit se libentissime omnia
coequulnu[m] famina componitis omnia
rebus dedit, ip[s]i et mercede in super quae
promiserat, Sicut sus accepit omnia pe
des sua accinuit et valebat famina et
cum post aliquot tempus qua[m] illa cum veni
maritus ip[s]e, famina marito ne aulam
summa[m] cum talia enarrat, maritus ne
omni[m] intellexit dixit o[mn]ia pessima et
quid fecisti ecce omnia n[un]c tibi perdidisti et
decepta est, maritus statim arrepto dolo
quo

equo persequens est ipse, ipse studio sua aule
 semper in via retro circumsperebat utrum
 illi aliquis non persequeretur ab eo videt
 ipse in equo velociter currens parca
 proceit in virgulta et statim ipse quasi
 aliquid aliud uideret et non ipse quem
 persequeretur ipse, maritus vero alio
 milus ipse audis bene ut non vidisti la
 tale cu facina eunte respondit Audi
 sus se vidisse et quide modo inter vir
 gulta ingressu esse, maritus videns
 denya esse virgulta quod non possit in
 quo discedere descendit ex equo, et ro
 ganit ipse ut ipse equu teneret, respon
 dit se quoloqu libenter facturum maritus
 abiit inter virgulta et ille inter in asce
 so equo et rebus aufugit, maritus cum
 du quaerens non possit inuenire ^{uallit}
 ad equu et ecce equu non offendit et
 ita pedibus debuit domum redire ne an
 te pudone afferebatur ab uxore quod perse
 quebatur ipse et nihil sit lateralus ex cogita
 uis uiderentur respondu. Itaque in ingredere
 in hypocaustu fatuina clamat utrum illu
 caperit et accepit ab ipso omnia ve
 stia

libere illu? videtur et re? vera? ego in se? nullo
ipso feci anno ut eibus possit venire de ali? ip?
equu?

quoniam Exemplum

De Confessione quodam

Confitebatur quidam? sacerdoti quodam
valde? in modu? et quide? antehac in auctu
qua? Confessione? tali modo excohibes. Ego
male feci alia? aliquando bene feci, Ego
aliquando nullu? sed alia? aliquando de
talia? repurpant. Ego fui in denalus, sed de
postea orationem vacari, et alia? similia
paradoxa retulit. Paroecus videns
emiscum? esse fuerit sacerdos in epla? Confes
sione? respondet. ipsi sal? sufficientes pro
ipsi Confessione? taliter si? quide? tu taliter
sti ibi? ad damone? et ego ad deu?

quoniam Exemplum

De blasphemia? vindicta?

Discipuli aliquando aliquos? secum? milites
in suam? ad locu? certu? designatu? et eum
ad hospitu? pro meridie? in v. a? abtrahent
infernus? sibi? vinu? clare? v. a? abtrahent
annu? quando hospes? ipsis? allulit? fuit non
valde? bona? seculi? anni? proteriti? a? p. 101
530

ergo flagitio vno vnus nequa' pterfidus et
 bea non hinc, elius ad se nequa' clere-
 fensa manu pualo quibus hute vera, Beg
 propina hibi hali vno quale el colli si meby
 dedices Methoni cha propina hie, cu hute
 verba loqueretur amphius esse illo loco neqz
 regredi neqz exoratu illo ^{modo} poterat elia en
 150 domu' Compu vno debebant lund di-
 ma'

Exemplo

De Passu illo quoda'

Indico in parte germanica aliquot ab
 salubatur in aliquo plicatu el iudena
 parte seclibant ^{iudices} senatores el iudices unde
 illa senatores el consiliarij el in medio
 ipse gubernans el cu consilio ex peduclij
 exclamation vno esse a standibus atque res
 non pertinebat, muneru curate el iustit
 vno frangendo iura Comumpilis

Exemplum

De aduocali cuiuslibet falso iudicio

Fuerat quida' aduocalis ad que' venit aliqua
 nota p'pillus, rogando apsu' ut causa illius
 agere velit promissit se libentissime factu' in
 cu' aliquos egisset. Tunc vero deo el ipse in

miserabile. post aliquod tempus iste actor ab
comitibus aliquot splendidu comparavit
hospites invitavit et cum in medio Comitibus
esset venit iste pupillus ad illum rogans ut ipse
adhuc sua causa agere velit ille habens
valus arripuit per mappa et cum arripisset
vel sanus ex mappa fluxit et per hoc
valuit bene opt. Maxci significare illum
in iuste egisse illius causa

Primum Exemplum

Conjunctio hinc prout

Quidam advocatus fuit qui semper causas
in iuste agebat et cum pro me velur Confessio
ha et ra palme in ultimo agone dicitur esse
ad ymenda sandu vera et cum veniret ad
illum dixit iste pulabatur velle Confiteri ille
ipse dicitur se ad non ista causa ad ipsum venire
qua ut ipse rogaret ut post mortem ipsius
nem liberaret et uxoris ipsius haberet quia
iste iam plane damnatus fuit propter hoc
quod in iuste semper indicaverat

Primum Exemplum

De Sibona Agnoscit

Aliquando simul in Germania Comitibus
fuit

Secu' aliquo brenialu' libendu' ha' dnu' do-
nec aliquis non maneretur quod Conuatio
nis fides sine ^{opus} in caperunt et eu' sa' in medi
cursu' palahomis' iustesse' ut daabalus' uenit
et caplan' p'is' ab' iudit.

Italu' Exemplu'

De non contemnendis sacrificijs
diuinis

In parte quada' Germania' in ducatu
quoda' fuerunt duo pagi in quibus nulli
sacrificia' diuina' illudabant' supra quos
fuit mons excelsissimus et eu' diu' iustici
diu' in isto contemphu' diu' iustici' iustici
tionu' durament' mans' supra unu' pagu'
eccecidit et destruxit ipse' i' na' eu' hominibz
in infernu' deinde eu' summo' hanc mira
culo' subleuauit et in alteru' pagu' eccecidit et
sic illi' fecit sicut alij' b'ntu' dnu' sence
rufficus' eu' agit. H' b'ntu' Conerone' autu'
in fugo' p'adij'

Italu' Exemplum

De spiritualitate in sabatati

Pornepe' quoda' fuit qui' erat' ualide' amicus
colligendi pecunia' et habuit quenda' in quo

Lycalu mercatore valde diuite? a quo ul
exbra bibula acquirere pecunia? cogitans
tale? modo? nihil ad illu? quod falsu? fuit
quane ipse exbra mandatu? principis ab
hines in domo sua? pernoctaret quod ipse
illos non venisset principi caput am
tal? mercator secum? cogitans quid ipse vellet
principi tantus numerus venient. ne ab
hines domi? pro nocte habuisse negantibus
quam habuisse, et cum? barmen duxisset
cogitans in memoria? ipsi? de nepel? prin
cipe? esse anulu? stalinu? vocant? famulu?
ut? irent? et acciperent? ipse alienos hines
et? ipse accepta? pecunia? vellet? prin
pi? sua? cum? princeps domi? haberet? nihil
plus? ipse dicebat?

Solu? Exemplum

De Responsis Turcarum proclamo

Quoda? tempore Imperator Roms? hoc est
germanicus miserat ad Turcaru? Imperato
rem legatu? rogans illu? ne amplius fines
ipsius? alii propinquos devastat? responde
bat? Orator? Turcicus? Si? vult? vester? Impera
tor? ne? ipsi? aliquod? damna? in? finibus? Com? bati
ad? Centu? miliaria? bona? sua? tunc? ipsi? amplius?

clannum in bonis fieri non poterit ad hoc
 etiam Imperatoris Germanici legalis respo
 dit Imperatori fulvius Iulius maximus clannu
 si combureret ad centum milia bona sed
 vestro Imperatori nulla plane fiet damnatio
 etiam si quod milia combureret Et clare
 sponga responsu videtur est

Item Exemplum

De Tyrannide Eracula

Fuit quidam Vngarus Eracula (misallo)
 princeps qui fuit consul in suo seculo
 in veteres et proterpe in Suroas Tyr-
 rannus Ite enim aliquando ad illu vene-
 rat Suroam Imperatoris legalis et pro
 suo pileu in expeditione legationis non
 deponeret usque ipsi in capite duobus clavibus
 ferreis pileu affigi alteriusque cubi ve
 pedibus deprehendere et sic aspergere postea
 capras admitti ut lambarent.

Item Exemplum

Et ut dicit Tyranni abominabile
 factu

Talem

Solum Bracula aliquando pauperes
quos habebat in sua civitate in iustitia
vel Communi bono in iustitia exprobrant
gratia (enim alia latet in oculis
in mente) etiam salvati essent et adhuc
satis quoniam ^{absolent} se loquerentur in iustitia
ma' mala' ^{et} cum pauperibus una comburi
in salubriter. hinc vanitas cupiditas
expletus est.

Bonum Exemplum

Conjuncte hinc

Quidam Episcopus fuit in Germania ad quem
semper vestri concedendi frumenti gratia
veniebant quibus semper gratuita opus habebant
dabat. Sed non multo concedendo
non redderent. Ipsi vero accessus contra illi
fuerat. etiam si quodam tempore ad illum
venirent. Iam frumentum concedendi gratia
ille promissis daturus. Et tunc ad horum
d'accipiant. Ibi etiam ibi antea essent in
accendi una cum vestris horreum et ad illius
clamarent. Ille per irrogationem dicebat. Ecce
quomodo mihi mures clamabant. Pro quo facti
vincula sumpti. Sed in illorum manibus permissi
sit

Silili' denotare

Nota altera fuisse Episcopu' qui cha' conce
debat ruffris crumenulu' et ruffi illi non
reddebant: eten' aliquo tempore venient
ad illu' rogando illu' ut ipse concederet
silillos ducere ad ^{horrea} ~~facienda~~ vacuu' et
ruffi venient ad horrea et vident
esse horrea vacua' et interrogant cur
faciant nisi: hic are quoma' nihil est
responsu' et ipse esse propter hoc vacuu'
quia vos concessistis et nondum reddidistis

¶ Igitur Exemplu'

De sacerdotibus inimicos suos non

recessisse a ratione autem
one exemplu' de sacerdotibus quidam qui
nolebant suis inimicis remittere isca' vel
remittere deo permittente infernum
cum adhuc esset in vasis vasis et in illo
Juda' et Herode' ardere per specul' insu-
per sella' una' vacua' igne tala' ardentem
eten' ipsi dicitur erat ut remitteret dicit
se non posse facere et dicit in actu esse

¶ Bonu Exemplum

De non remittente inimico

Quidam fuit ab archiepiscopo a Concionante se
scilicet qui volebat inimico suo remittere
et hoc hodie est neg, quia ad moni-
tiones variorum huius prodesse non possit
Sicut inquit a clauone fuit ab se suis
seuener cruciatus tunc sacerdos venit
ad illu' velut in remittente hoc est se
remissum tunc ab alio necessit postea
ille nullu' amplius cruciatus sentiat et
velut adu' contra inimicu' suu' resump-
sit alq' la cha' a clauone cha' solo
ab se usq' ad contra' vice' eu' in cruci-
tu pati non possit remisit et amplius
a clauone non vexatus fuit.

¶ Bonu Exemplum

De non remittentibus suis hostibus

Quidam duo erant qui sibi infensissimi ho-
stes inuicem erant et unus alteri neq' eum
ad Communionem sacra' accedere remittere
volebat et in isto aduone ira' mortui fuit

et post morte cuida' vero sanctorum
venerunt certantes in lege gladius igneis
quasi valeat unus alterum occidere

Nota finale historia' sembene orationem
in quoda' loco de almagra' sine vobis
prosequentes quorum nullus alteri veni
flere valebat aliquid in summo illorum
feruone mortui sunt etiam aduena
secundu' morem suu' antiquu' barbari
valebant etiam vbiq' in roga' in populi
erat vnu' ab altero proculse a consuet

Orta exempla

De barbaro quoda' remittente inimico

Quia abominosa' sunt anime exempla non re
mittentia' inimicis suis tam pulchru' et iucun
du' acerbu' remittentiu'. Quoru' vnu' est bar
baru' cuiusda' in igne vultus augmentu' qui bar
barus tenens partes sui ducis a rege hoste da
tus sui cu' episcopo capite et ibi tyrannice con
diti modo tractatus et postea ex sapientiale
liberalitate magis absisso et auxibus decumbalis
ad ducem suu' reversus et habu' hostis tractatio
nis candiditate' exponeret et qui corporis afflictio
one

afflictione miseram cuiusque ostenderet
in Vila sua cuiusque congruens delictis
dixit videns Consilium firmiter in animo
Vleigi hinc nihil rei iniuria? Itaque
ipse regem cu toto exercitu christi
pugna vultu regem ad castra ^{sua} captivum re-
ducit et cum ira Captivitate aliquamdiu
haberet docuit se barbarum hinc intem-
perans illi quale facti vlciscendi gratia pa-
na assignaret respondit homo barbarus
se non velle puidqua vlcis? accidat imo
ut ipsi opem et misericordiam sua ostendit
et do christo interrogante dicit eundem ser-
per responsione valde accepit dicit au-
dito responso barbari trans solus stupescit
claus preclat in magna verba sed magna
de hoc facit vult barbarus homo qui me
et rect facere dicit et illa do namque regem
Vila

¶ *De hoc exemplo*
fuit quida? ut legitur in sacro a scriptura
qui inimicis suis ignoscere turne conuersus
ad illa locutus est similit us verba
quidam ignoscere tuis inimicis ignoscere
etiam tibi peccata

Nata est qui singulas glorias feras aug-
 de' mones habebant ut coepemur de
 est quosda' p'prie tales qui tunc sumu' p'p-
 zebant tunc p'prie sicuti suas pronu'abant
 p'antulo alios lupinu' alios ~~qui~~ omnia
 et alia similia tunc monē ipis feris in
 postu' illos fecisse

Quinta Exempla

Beatus Antonij humilitate

Beatus Antonius fuit vir omnibus viribus
 excellens, pietatis cultor, omnium cultoris,
 instar monumenti mundanarum resu-
 rens (ut scribit quidam author in opus
 vita) contemplor, et aliorum praestans
 imare videtur ornamentum firmissima
 et ipse semel tentando gratia datur non fuit
 venit interrogans illum quo ille ipse et per pra-
 stantior p'ndit es vir bonus ego christus es
 Capus ego christi nunquam de incassate mihi
 imaginatas p'prie faciemus ego ante nunquam
 commens, in super addidit duas humilis et la-
 celo fugit significans illius humilitate su-
 pe

perasse ipsius superbia hinc apparet
militatis vultus esse magis momenti

2° Exempla

De Causa Tomis perseverantia
humilitate

Fuit quidam Comes in Germania in aliquo
ducatu qui habens cum uxore sua duos
filios et monachum ipsa factus est Franciscanus
Monachus is cum aliquando in
claustrum per manserit ad religionem profectus
sua erat aliquando miseris erat elec-
tissima pascua gratia pro parte pro op-
tatis et cum magna alia lachis impulsi
ad claustrum portaret et ecce discedunt ipsi
res duo filij splendide ex auro argenteo
ornati et agnouerunt ipsum patrem chabam
vident occasione bona esse cum desipunt
et seducendi in seculum ipsi stimula superbia
dicens in ego in miser deservit vultu filios bonum
splendide ornatos et ego in cha prostantur
vultu vestre modo luxuriale sordide bo-
mes videns esse lacrima deceptionis ne de-
vultu tales cogitationes affudit lacrima
vestre sua mala et eo magis turpior et gaudet
chor

diarceus et per humilitate posset quod fecit
fecit

22° Exemplum

De bona Virg: Porabochione

Fuit quidam sacerdos qui summa prelatem
essecebat erga bona Virgine iscum
aliquando in summa morba incidit
et pro summo morbo illi lingua siccare
tur ultra amplius loqui non posset
nit ad ipsu s. virgo et respexit lingua
ipius ut cha Janebreni post hoc factu
fuerit

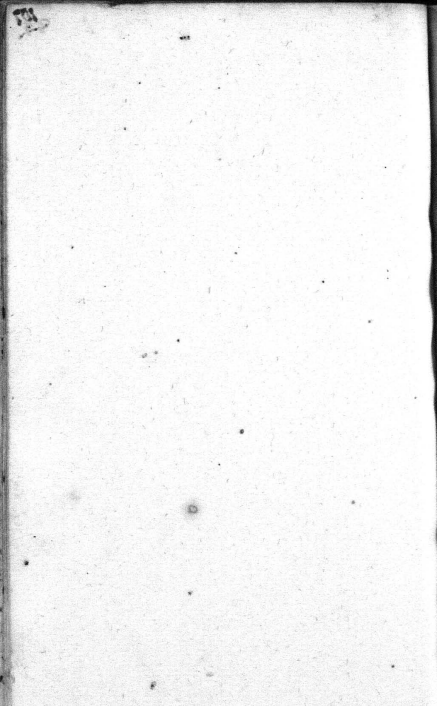
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to its orientation and fading. Some legible fragments include "John", "of", and "the".

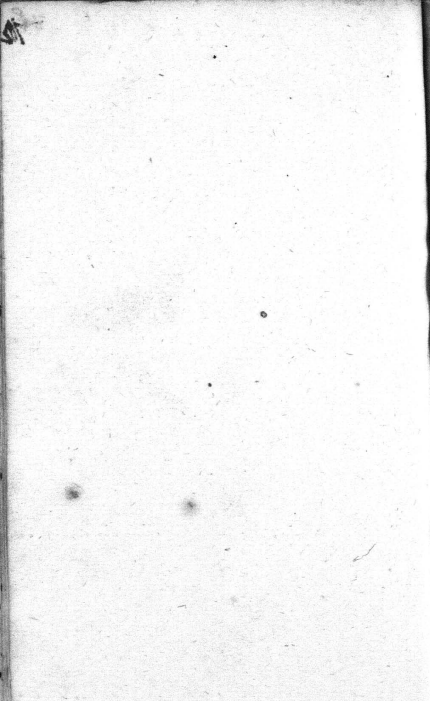

38/10

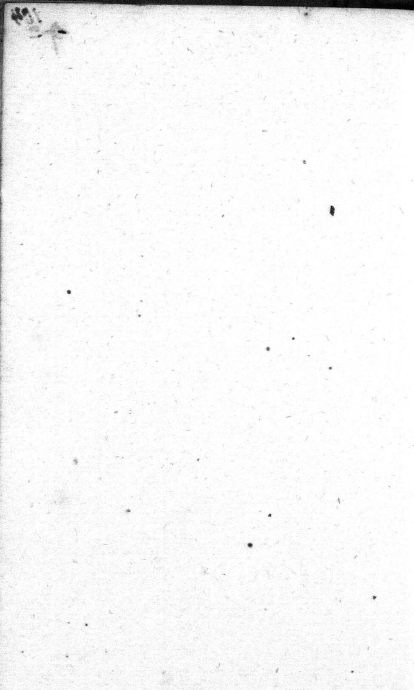

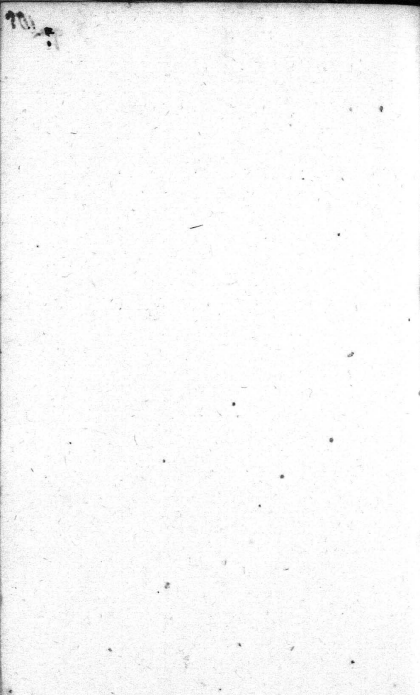
39/107

501

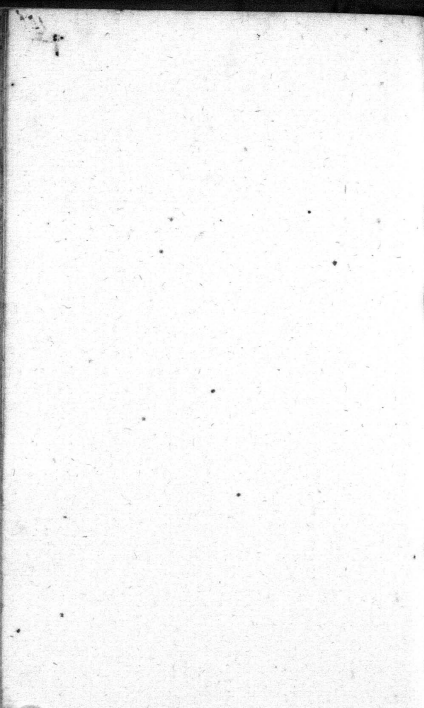
104
9

9-109

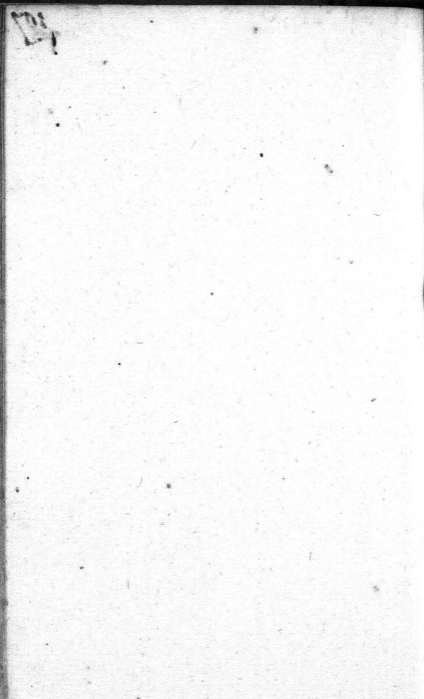

100
P

15

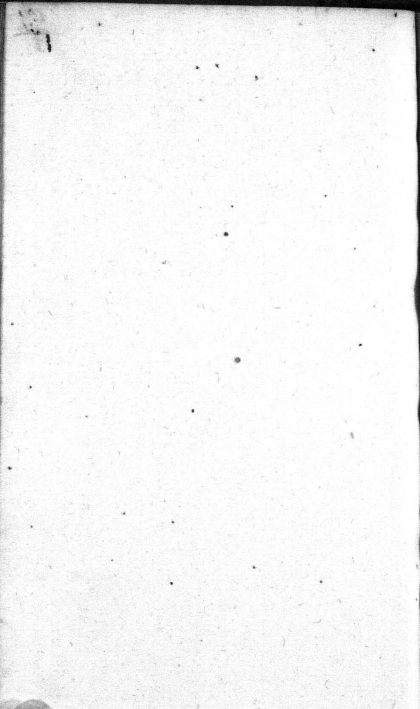

108
72

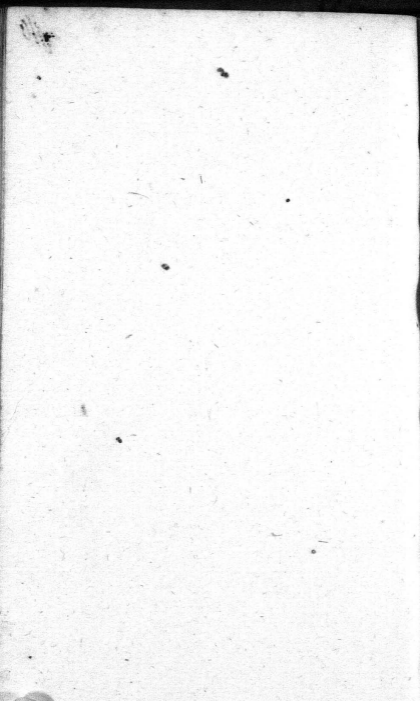
601

1

1047
9/12

70

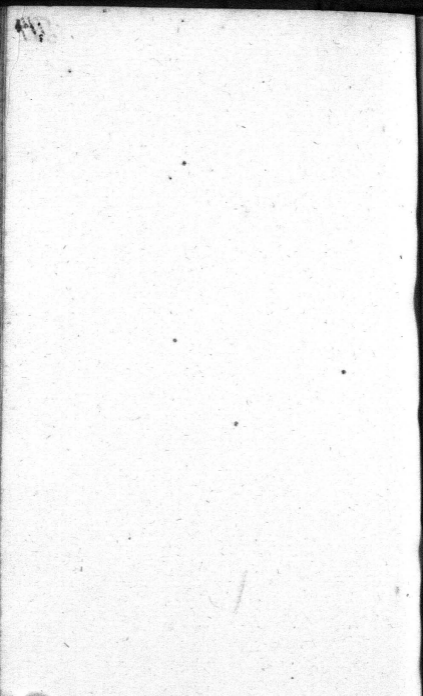
112
f

511

153

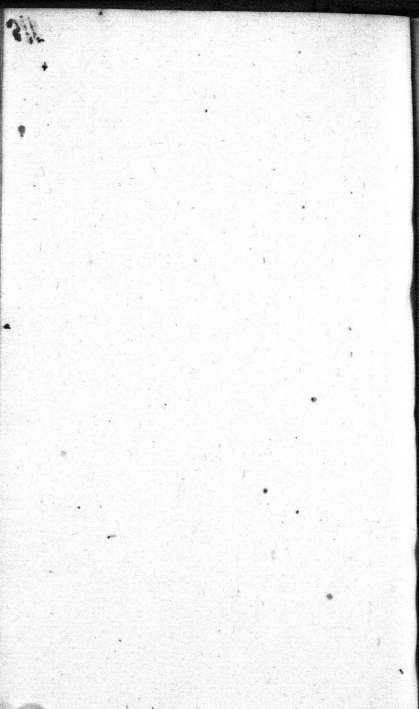

304

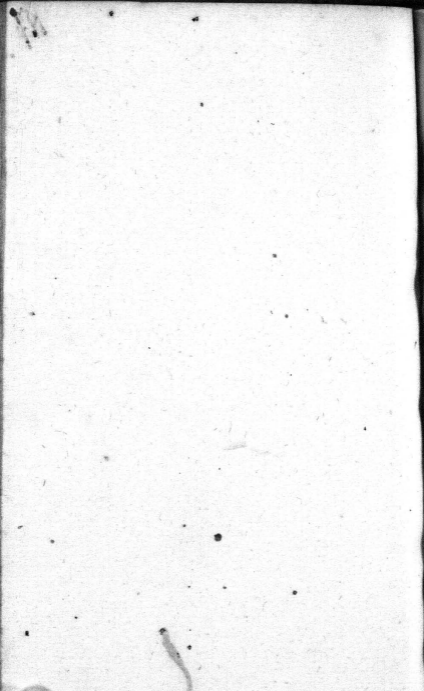

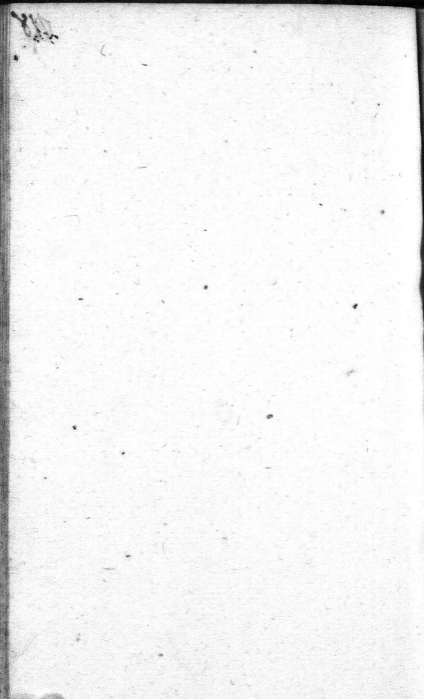
176

187

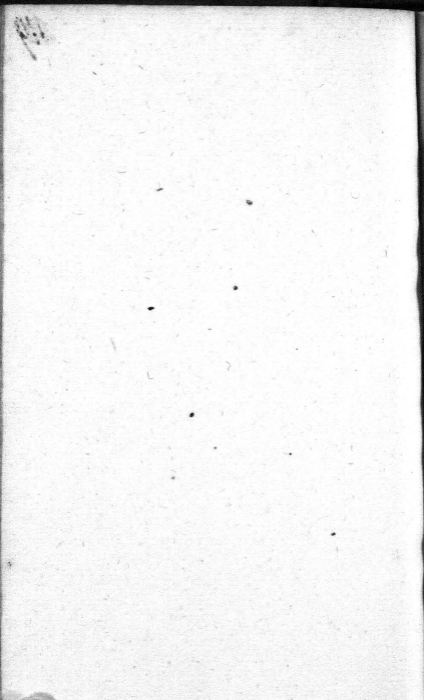

218
34.

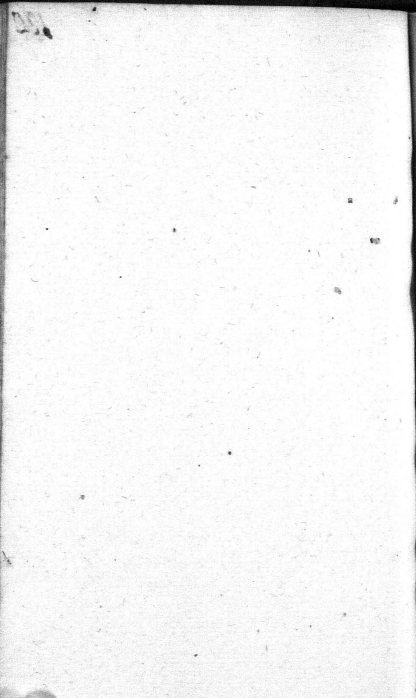

615

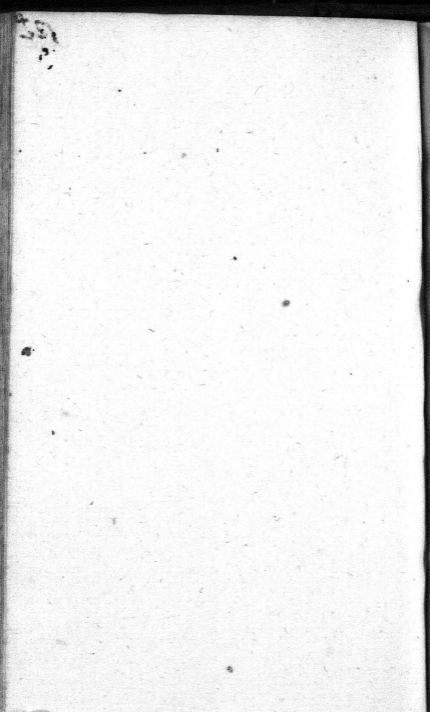
100

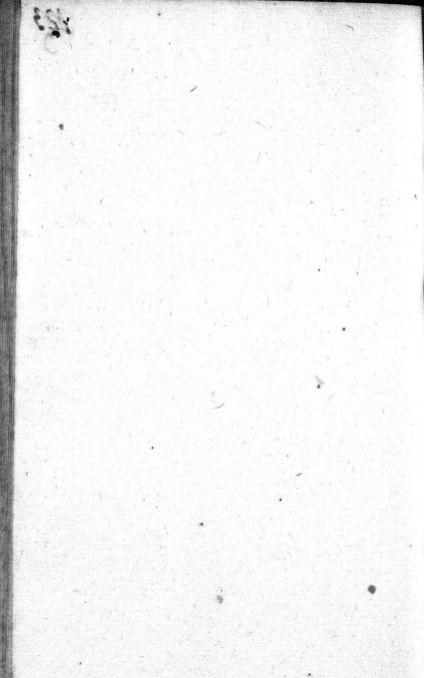
151

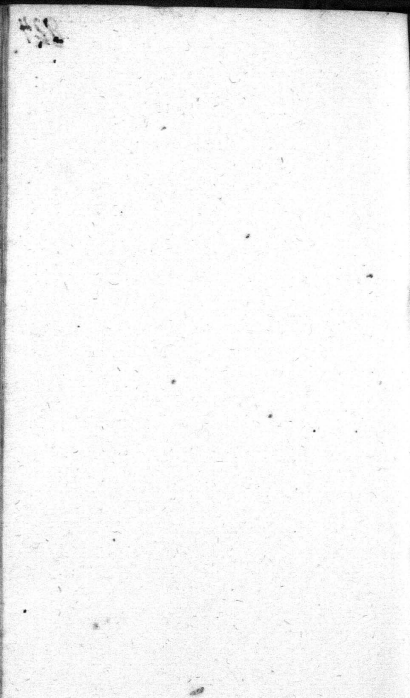

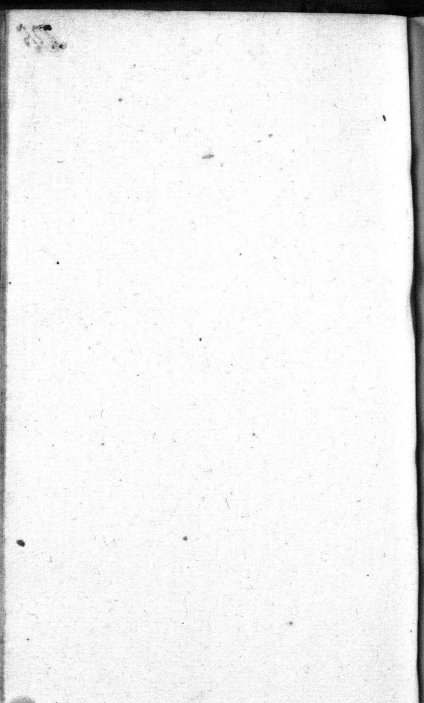
123

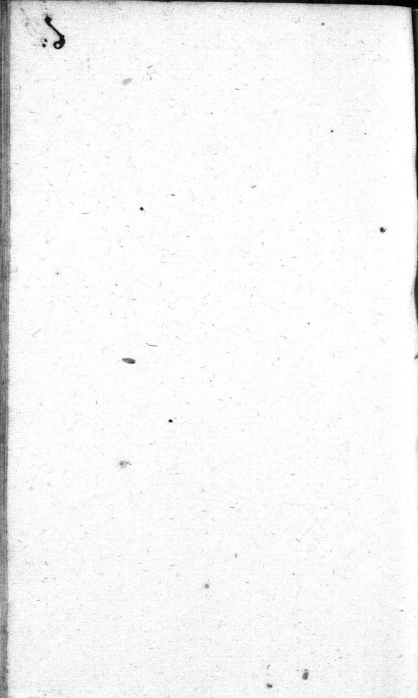
824

225

226
62

127

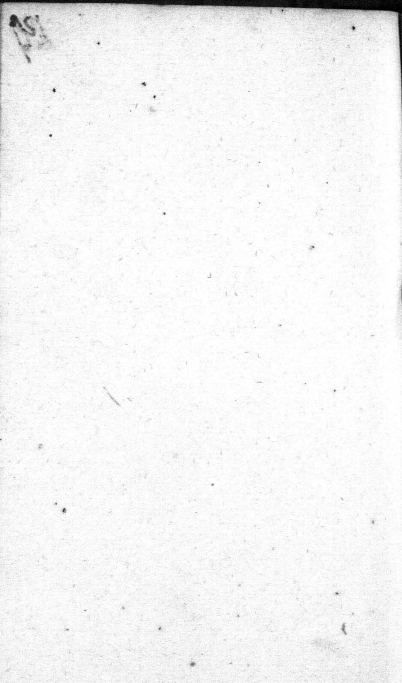
24

24

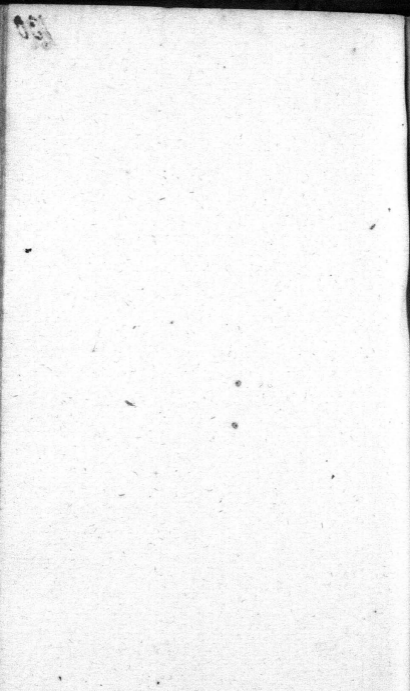
128
7

88

29

120
66

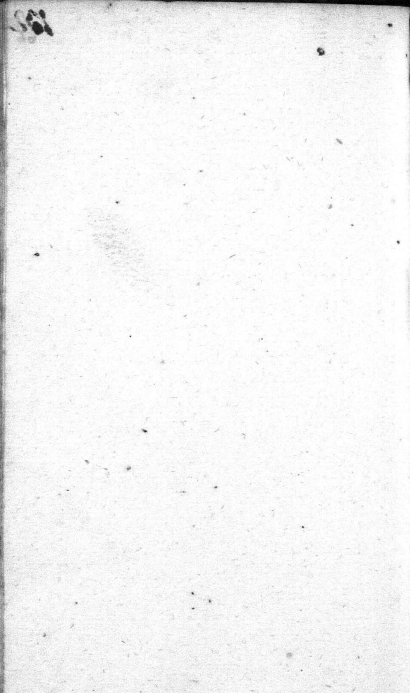

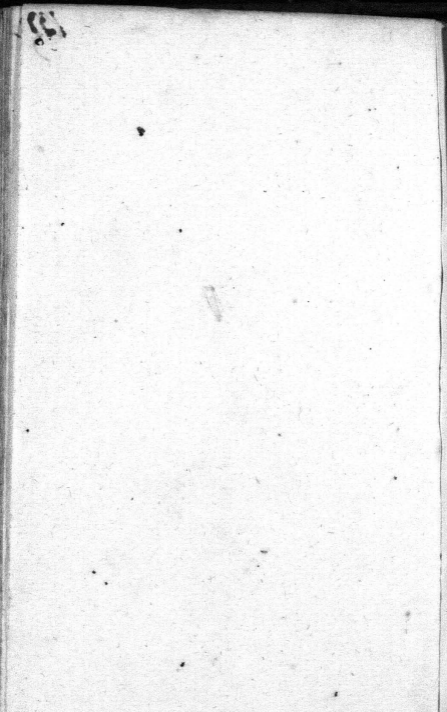
197
185

157

132
66

23

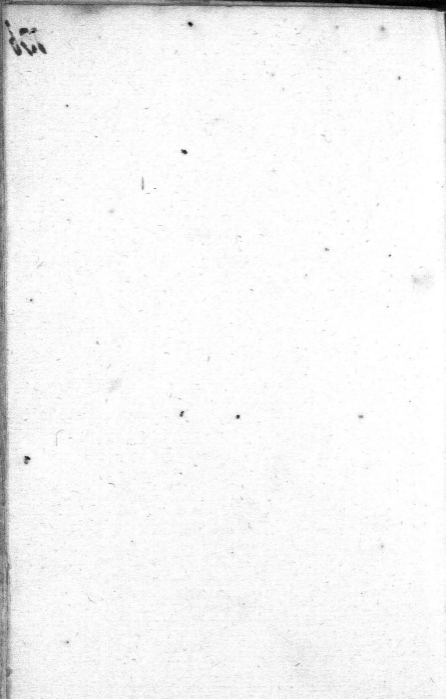

298

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Ostatnia 17

60-102 Poznań

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82